

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra českého jazyka a literatury

Bakalářská práce

Marcela Rotterová

Spisovatel Howard Phillips Lovecraft (1890 - 1937)

Olomouc 2016

vedoucí práce: Mgr. Daniel Jakubíček, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem jen uvedenou literaturu.

V Olomouci, dne 23. 10. 2016

-----
vlastnoruční podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu Mgr. Danielu Jakubíčkoví, Ph.D. za podnětné rady, trpělivé vedení a mnoho hodin volného času, které mi během psaní práce věnoval.

Obsah:

ÚVOD	5
1 DEFINICE A HISTORIE HORORU	7
2 ŽIVOT H. P. LOVECRAFTA	19
2.1 Dětství a mládí v Providence	19
2.2 Spisovatelské začátky	21
2.3 Manželství.....	23
2.4 Návrat do Providence.....	25
3 AUTOROVO MÍSTO V LITERATUŘE	29
2.1 Přehled jednotlivých českých vydání	29
2.2 Žánr, styl a jazyk děl.....	33
2.3 Nejvýraznější motivy Lovecraftovy tvorby	38
2.4 Vliv díla na kulturu	40
ZÁVĚR	44
POUŽITÁ LITERATURA	46
ANOTACE	51

ÚVOD

„*The oldest and strongest emotion of mankind is fear, and the oldest and strongest kind of fear is fear of the unknown.*“¹ Toto bylo řečeno H. P. Lovecraftem téměř před sto lety a platnost tohoto úsloví je stále aktuální, inspirovalo totiž mnoho Lovecraftových současníků i následovníků. Právě to, že jediná věta zapůsobila na tolik spisovatelů vrcholného hororu, mne inspirovalo, abych si vybrala H. P. Lovecrafta jako hlavní téma své bakalářské práce.

Ačkoliv literární znalci odsunují hororový žánr na okraj, jeho popularita stále více roste, což vysvětlují výše uvedená Lovecraftova slova a uzavírají tak začarovaný kruh. Lidé se bojí rádi, je to přirozené, proto horor vzniknul, a stejně jako každý žánr potřeboval svého krále. Je s podivem, že v českých literárních kruzích není Lovecraft tolik oblíben, jako v zahraničí, kde platí za mistra žánru, který stál u jeho zrodu a je považován za jeho zakladatele. Následkem této jeho nepřilíš velké popularity u nás nikdy nevznikl ani podrobný a pravdivý životopis, ale ani kompletní výčet díla a jeho rozbor.

Proto jsem si za své hlavní cíle stanovila osvětlit Lovecraftův život, složit jeho kompletní mozaiku za pomoci cizojazyčné literatury, která jako jediná nabízí pravdivý náhled do jeho života. Stejně tak považuji za důležité, aby bylo vůbec poprvé u nás rozebráno Lovecraftovo dílo s přihlédnutím k motivům, kterých si odborníci, ani laici, často v Lovecraftovském hororu nevěšmají.

Z formálního hlediska jsem se rozhodla práci rozdělit do tří základních kapitol.

Abychom se mohli věnovat Lovecraftovi, bude nutné seznámit se v první kapitole s tím, co hororový žánr obnáší, jaké subžánry se pod něj zařazují. Dále také uvedu stručný vývoj žánru a spisovatele, kteří jej (hlavně dle mého názoru) nejvíce ovlivnili, než H. P. Lovecraft vstoupil na jeho scénu.

Druhou kapitolu mám v záměru věnovat samotnému životopisu, který chci za pomoci cizojazyčné literatury zpracovat co nejpodrobněji a přinést do něj skutečnosti, které nejsou v českých podmínkách dosud známy. Orientovat se budu na pracovní i osobní Lovecraftův život a budu se snažit je co nejplynuleji propojit.

---

¹ LOVECRAFT, Howard Phillips. *The Supernatural Horror in Literature*. The Palingenesis Project (Wermod and Wermod Publishing Group), 2013. s 1.

„Nejstarší emocií, kterou lidstvo zná, je strach. Jeho nejstarší a nejsilnější druh je pak strach z neznámého.“ – ZDROJ: LOVECRAFT, H a Ivan ADAMOVIČ. *Šepot ve tmě a jiné hrůzostrašné příběhy*. Praha, 1992. s. 4 .

Třetí kapitolu věnuji zkoumání už čistě jen spisovatelovy tvorby. Budu sledovat nejdůležitější vydání povídek, se kterými se český čtenář může seznámit, pokusím se nastínit i hlavní motivy, na kterých Lovecraft své příběhy stavěl, jaký jazyk a styl byl pro něj typický, a co (nebo kdo) jej při psaní hororů nejvíce ovlivnilo.

1 DEFINICE A HISTORIE HORORU

Původ slova horor nacházíme v latinském termínu horror, ve *Velkém slovníku cizích slov* je definován jako „literární nebo filmový žánr s náměty, často fantastickými, které spolu s rozvíjením děje vyvolávají záměrně pocit hrůzy a strachu (...)“² Většina autorů se na definici hororu, s některými odchylkami, shoduje. Takto o hororu smýšlí teoretik Josef Hrabák: „*Je to novela (nebo i rozsáhlejší vypravování) zaměřená na vyvolávání hrůzy u čtenáře. Přitom se často sahá k nejtriviálnějším prostředkům a horor klesá na úroveň nejhoršího literárního braku.*“³ V publikaci *Od laciného optimismu k hororu* nabízí Hrabák opět podobný pohled a zdůrazňuje, že „záleží více na dekoracích, než na samé příhodě, která by se dala najednou vypsat v jediném odstavci.“⁴ Vůbec nejkonkrétnější definici (se kterou se autorka práce zcela ztotožňuje) nám však přináší Dagmar Mocná: „*Na rozdíl od fantasy či sci-fi není horor obvykle definován strukturně, ale spíše z hlediska estetického jako silně emotivní příběh, který vyvolává zejména pocity strachu, děsu, úzkosti apod.*“⁵ Z těchto tvrzení vyplývá, že většina teoretiků posuzuje horor jako žánr, který se řadí k okrajové literatuře, až k literatuře braku. Nejen čeští autoři se však shodují na tom, že je těžké tento žánr definovat z hlediska struktury. Spíše na estetické působení hororu se obrací také Noel Carroll v publikaci *The Philosophy of Horror, or Paradoxes of the Heart*.⁶ Odklání se však od tradičního názvu „horror“ k specifitějšímu pojmu „art-horror“, kam řadí „esteticky krásná díla“ jako je Fantom opery, Goyovy přízraky aj. „*Art-horror (...) product of a genre that crystallized, speaking very roughly, around the time of the publication of Frankenstein – give or take fifty years – and that has persisted, often cyclically, through the novels and plays of the nineteenth century and the literature, comic books, pulp magazines, and films of the twentieth.*“⁷

Většina autorů neshledává v hororu nijaký velký literární přínos, nenalézají didaktickou funkci, pouze funkci zábavnou, kterou je dosahováno prostřednictvím kulis, nikoliv příběhu. Pokud je tedy horor brakovou záležitostí, co vede lidi k tomu, aby v tomto žánru nacházeli

---

² *Velký slovník cizích slov*. Ludgeřovice: Pali, 2008. s. 273.

³ HRABÁK, Josef. *Řeč písemnictví: Umění vnímat umění*. 1. vydání. Praha: Horizont, 1986. s. 213.

⁴ HRABÁK, Josef. *Od laciného optimismu k hororu: k historii a patologii dvou odvětví literárního braku*. 1. vydání. Praha: Melantrich, 1989. s. 201.

⁵ MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. s. 253.

⁶ CARROLL, Noël. *The Philosophy of Horror or Paradoxes of the Heart*. London: Routledge, 1990. ISBN 0-415-90216-9

⁷ „Art-horror (...) je produkt žánrů, který vznikl zhruba někdy v době publikování Frankesteina – plus, minus padesát let – a často periodicky pokračoval v podobě novel a her století devatenáctého a v literatuře, komiksech, plátcích a filmech století dvacátého.“ - vlastní volný překlad

zalíbení? Odpověď nám poskytuje opět Josef Hrabák: „*Někdo si rád popláče, někdo má rád zase šok, takoví jsou už lidé, někomu dělá dobře, když mu občas – jak se lidově říká – „běhá mráz po zádech“.*“⁸ S dalším krátkým vysvětlením přichází Jan Zábřana v předmluvě k souboru povídek mistrů hororu *Lupiči mrtvol*. V této předmluvě se mimochodem poměrně dost ztotožňuje s větou, kterou napsal o mnoho let dříve sám H. P. Lovecraft (a která uvádí celou tuto práci)⁹: „*Oč jde? O zježené vlasy a husí kůži na zádech jistě; především jde ale o děs z neznáma, nepoznatelna, nevyslovitelná.*“¹⁰

Dle Mocné se horor realizuje ve dvou základních formách. V první řadě ve formě románové, která se objevovala převážně v období gotických románů. Druhou formou je pak povídka, tu přinesl do strašidelné literatury E. A. Poe. Povídka nedává tolik prostoru popisným pasážím, jako spíše gradaci textu k překvapivé pointě. Současná hororová tvorba je formou rozpolcená – od 70. let 20. století sice převažují romány, avšak i povídková podoba stále vzniká.

¹¹ Ačkoliv je román odjakživa považován za královskou formu, u hororové tvorby může být často spíše na škodu. Povídka umožňuje spisovatelům strašidelné literatury rychlé uvedení do děje, taktéž i rychlou gradaci, přičemž je často uspokojena čtenářova touha po svižném rozuzlení. Román svým rozsahem občas může horor tzv. „utahat“. Pokud je linie hledání původu zla příliš dlouhá, čtenář se v ní začne ztrácet, a proto je napětí střídáno nudným přeskokováním z řádku na řádek.

Uvádět zde seznam postav a prostředí, které se mohou v hororu objevit, by bylo bezpředmětné a nekonečné. V období, kdy se v českém prostředí horor teprve začínal objevovat, nebylo běžné jej dále dělit. Stále častěji ale začíná pronikat i k nám zahraniční dělení, které ale ani za hranicemi není zcela jednotné. Jednotlivé subžánry se vzájemně mísí a doplňují, není tedy jednoduché stanovit jejich přesné hranice. Přehledné členění subžánrů hororu, jež začíná zaznívat i v českých literárních kruzích, uveřejnila Paula Guran¹² ve svém článku *Horror Sub-Genres* (web Fiction Factor).

Stále častěji zaznívající pojem „**dark fantasy**“ lze definovat jako mezní subžánr mezi nadřazenými pojmy fantasy a horor. Již z názvu je patrné, že díla využívají ponuré, temné

---

⁸ HRABÁK, Josef. *Od laciného optimismu k hororu: k historii a patologii dvou odvětví literárního braku*. 1. vydání. Praha: Melantrich, 1989. Str. 199.

⁹ „*Nejstarší emoci, kterou lidstvo zná, je strach. Jeho nejstarší a nejsilnější druh je pak strach z neznámého.*“

¹⁰ ZÁBRANA, Jan. *Lupiči mrtvol: (světové horrory)*. Praha: Orbis, 1970. Kobra (Orbis). Přebal knihy.

¹¹ Příkladem může být jeden z nejčtenějších autorů současnosti, Stephen King, který má na svém kontě desítky, jak románových, tak i povídkových hororů.

¹² Paula Guran se editorka Prime Books, konkrétně se věnuje upravování knih z oblasti hororu a fikce.

atmosféry, často jsou z prostředí středověku, blíže neurčených míst v horách, hradech, zámcích. Paula sem řadí v podstatě většinu hororových a fantasy příběhů s nadpřirozenými prvky. Dark fantasy může být dále děleno na část příklánějící se k fantasy (tzv. „fantasy based“) a část příklánějící se spíše k hororu (tzv. „horror based“). „Fantasy based“ žánr operuje i s postavami vlkodlaků a upírů nebo čarodějů a rytířů, velmi typickým, ačkoliv v českých podmínkách nepřiliš známým, dílem dark fantasy je sága o čaroději Elrikovi, pocházející z pera Michaela Moorcocka (*Elrik z Melniboné*; v originále *Elric of Melniboné*). Známějším dílem je Koralina Neila Gaimana, (v originále *Coraline*) psaná původně pro děti, příběh natolik thrillerový, že svou povahou je vhodný i pro straší čtenáře. Příklady díla dark fantasy, zaměřeného více na horor, můžou být postapokalyptický román *Svědectví* (*The Stand*, 1978), příběh o čemsi v mnoha podobách (z nichž nejděsivějších je jistě klaun, který ve zlých snech děsí nejednoho milovníka hororů, hlavně díky filmovému zpracování z roku 1990) *To* (*It*, 1985) nebo *Osvícení* (*The Shining*, 1977), vše od Stephena Kinga. Zařadit do dark fantasy lze i současné zpracování hrdinských historek např. o Batmanovi či Spidermanovi, které však dle Pauly jde považovat i za tzv. „Sword and Sorcery“ (meč a magie). Existuje ještě podobný pojem, a sice „dark fiction“, která se začala užívat kolem roku 1994 proto, aby autoři tohoto druhu podžánru nebyli spojováni s „brakovým“ hororem, zde lze např. uvést dílo *Muži, kteří nenávidí ženy* (*The girl with the dragon tattoo*, 2005) nebo román - sonda do duše psychopata a masového vraha – *Americké psycho* (*American psycho*, 1991).

Erotic horror (nebo také erotický horor) je charakteristický obsazením silně erotických, či sexuálních, až perverzních prvků. Pod tímto zařazením pracují i filmaři, vytvářející hororové příběhy pro pornografický průmysl. V českých překladech nelze najít knihu, která by byla opravdu typickým erotickým hororem (není možné tento žánr zaměnit s erotickým románem, př. *Padesát odstínů šedi*; v originále *Fifty shades of Gray*, 2011), proto uvedeme knihy vydané pouze v anglickém originále, zde např. dvoudílná série *Desecrating Solomon* (2015) od Lucy Bane nebo (dle čtenářských recenzí) nechutný a obscénní *The Minotauress* (2007) od Edwarda Lee.

Na pomezí vkusné literatury a braku stojí tzv. **extrémní horor**, který se do žánru oficiálně dostal asi před dvaceti lety. Může být nazýván také jako splatter, splatterpunk nebo gore (často v asijských zemích). Paula jej definuje takto: „*It's, well, extreme. It goes straight to the blood-and-guts and aims for the gross-out without hesitation.*“¹³ Z definice je jasně vyplývající, proč

---

¹³ „To je, no, extrémní horor. Jde přímo do krve a vnitřností s neskrývaným cílem znechutit čtenáře.“ – vlastní volný překlad

tento subžánr stojí na pomezí brakové literatury, autor by měl při psaní tohoto druhu příběhu zvážit, kolik krvavých a drastických scén zařadí do díla, aby nevznikl jen jakýsi sled obrazů utvořených z vnitřností a krve, čili aby horor způsobil i husí kůži z neznámého, nejen pocity zhnusení. Velmi populární sérií, která by se dala zařadit do žánru splatter, jsou Barkerovy povídkové *Knihy krve* (celkem 6 dílů, *Books of blood*, 1984 – 1985), a nejenom ty, seznam splatterpunkových knih by byl nekonečný.

Pojem **gotický horor** („gothic horror“) je často používán v souladu s tematikou subkultury Gothů nebo jako označení hororu jako takového. V jistém smyslu je toto použití však u obou typů chybné, protože gotický román je subžánr, který se vyvinul z anglického gotického románu, jehož povaha i stručná historie bude popsána níže, spolu s díly, která se dají do žánru zařadit.

Jedním z podžánrů hororu je i tzv. **Lovecraftovský horor** (Lovecraftian, Lovecraft Mythos, Cthulhu Mythos), u tohoto pojmu není třeba se příliš zastavovat na tomto místě, jelikož ve třetí kapitole bude povaha Lovecraftovského hororu, jeho motivů a podoby rozepsána více než podrobně.

Jeden specifický druh hororu, **noir**, se jistými prvky podobá kriminálce nebo detektivnímu románu. Nejlépe motivy objevující se v Noir románu specifikuje opět Paula Guran: „*Usually set in an urban underworld of crime and moral ambiguity. Dark, cynical, paranoid themes of corruption, alienation, lust, obsession, violence, revenge and the difficulty of finding redemption in a far from perfect world.*“¹⁴ Z tohoto textu můžeme usuzovat, že se jedná o temné příběhy s tajemstvím, což vyplývá již z termínu Noir, který lze přeložit z francouzštiny jako „černý“. Celková podstata subžánru noir se plně promítá do americké klasické detektivky *Dáma v jezeře* (*The Lady in the Lake*, 1943) Raymonda Chandlera (a jeho dalších děl), o jejíž překlad se u nás postaral Josef Škvorecký. Od detektivky, jak ji známe, se noir liší pár podstatnými rysy. Nejenom, že děj noir románu běží zároveň s vyšetřováním

---

ZDROJ: GURAN, Paula. Fiction Factor - Horror Sub-Genres. In: *Fiction Factor - Writing Tips for Fiction Writers*[online]. Fiction Factor, ©2000-2003 [cit. 2016-06-04]. Dostupné z: <http://www.fictionfactor.com/articles/hsubgenres.html>

¹⁴ „Obvykle je zasazen do prostředí městského podsvětí a jeho morální nejednoznačnosti. Temná, cynická, paranoidní témata korupce, odcizení, chťiče, obsese, násilí, pomsty a těžkého hledání vykoupení daleko od perfektního světa.“ – vlastní volný překlad

ZDROJ: GURAN, Paula. Fiction Factor - Horror Sub-Genres. In: *Fiction Factor - Writing Tips for Fiction Writers*[online]. Fiction Factor, ©2000-2003 [cit. 2016-06-04]. Dostupné z: <http://www.fictionfactor.com/articles/hsubgenres.html>

zločinu, ale hlavním hrdinou není detektiv, nýbrž pachatel nebo oběť činu. A jak již bylo zmíněno výše, děj se zasazen do podsvětí velkoměsta. Dalšími představiteli žánru noir jsou například spisovatelé James M. Cain (např. *Pošťák vždycky zvoní dvakrát*; v originále *The Postman Always Rings Twice*, 1934) nebo Charles Williams. Ve snaze vybočit z vod literatury, jako takové, lze označit za noir i komiksovou sérii *Sin City* od Franka Millera (2005 – 2014).

Neopomenutelným subžánrem, který se řadí mezi ty nejčastěji psané, je **psychologický horor** (psychological horror). Je založen na narušeném duševním stavu některého z aktérů, povětšinou hlavní postavy, nebo člověka útočící na postavu hlavní. Zvláštností tohoto subžánru je fakt, že se řadí mezi „jemné“ formy hororu, kde většinou (samozřejmě ne ve všech případech) nevystupují monstra, ani se zde neobjevují krvavé pasáže (zde je např. Kingův román *Carrie* výjimkou). Ačkoliv se následující definice vztahuje k psychologickému hororu ve filmové podobě, zcela se shoduje i s charakteristikou knižního psychologického hororu: „*They were films which relied upon 'atmosphere and suspense' and the idea of horror might 'even be imaginary'*“.¹⁵ Tento druh hororu tedy zakládá svou účinnost na psychickém ovlivnění čtenářova pohledu do takové míry, že není jisté, zda se jednalo o „skutečnou“ událost, nebo zda byl příběh jen výplodem choré mysli hlavní postavy. Opět se obracíme k mistru novodobého hororu, Stephenu Kingovi, když uvádíme typické příklady knižního hororu (ale i filmového, jelikož tyto předlohy byly zfilmovány). Vhodným příkladem je tedy horor *Osvícení* (*The Shining*, 1977), kdy na hlavního hrdinu působí prostředí, kde byla vyvražděna mladá rodina, natolik depresivně, že jeho samotného přepadají vražedné myšlenky. Dalším Kingovým hororem, který by se dal označit za psychologický, pokud pomineme nadpřirozené síly hlavní hrdinky, je kniha *Carrie* (1974), zde mladá školačka pod tíží prožité celoživotní šikany vyvraždí téměř všechny, kteří jí kdy ublížili. Stephen King je mistrem psychologickým hororů, seznam jeho děl, které by se daly pod tento subžánr zařadit, je tedy téměř nekonečný (dále např. *Misery*, 1987; *Nezbytné věci*, *Needful Things*, 1991 a mnoho dalších), nejen však jeho jméno zaznívá v souvislosti s psychologickým hororem. Dalším slavným zástupcem žánru je Blochovo dílo *Psycho* (1959), anebo světově proslulé *Mlčení jehňátek* (*Silence of the Lambs*, 1988) Thomase Harrise.

Extrémní horor (splatterpunk) jsme popsali výše, je tedy logické, že tento žánr bude mít i svůj opak, tedy tzv. **jemný horor** (quiet, soft horror). Ten nesází na drastické obrazy a

---

¹⁵ „Byly to filmy, které zakládaly na tom, že atmosféra, napětí a představa hrůzy mohly být dokonce fiktivní.“ – vlastní volný překlad

explicitní popisy, má za úkol vyvolat pouze mrazivou atmosféru. Na pomezí jemného a psychologického hororu stojí například povídka feministické spisovatelky Charlotte Perkins Gilman *Žlutá tapeta* (*The Yellow Wallpaper*, 1891) pojednávající o duševně nemocné ženě, která po dlouhém pobytu v jedné místnosti začíná být posedlá žlutou tapetou na zdi. Povídka je nejen jemným hororem z dnešního hlediska, ale také psychologickým dílem, které poukazuje na škodlivost lidské izolovanosti od společnosti.

Napřírozený horor (supernatural) je velmi rozsáhlý subžánr, který pojímá velkou část novějších hororů. „*The rules of the normal world don't apply; ghosts, demons, vampires, werewolves, the occult etc. Within this sub genre is an ever-growing list of sub-sub-genres – most of which deal with vampires.*“¹⁶ Mohlo by se zdát, že nadpřírozený horor má hodně společného s fantasy žánrem. Polovina tohoto tvrzení je pravdivá – realita světa zde se jen vzdáleně podobá realitě světa skutečného, neplatí zde stejná pravidla, postavy jsou povětšinou stejné nebo podobné (mimo výše uvedené můžeme uvést i elfy, skřety, draky atd.), velkým rozdílem je však fakt, že tyto smyšlené postavy v nadpřírozeném hororu vystupují jako záporné. Tento druh hororu dal vzniknout mnoha podžánrům a tématům, která se často kombinují s „čistým“ hororem, např. náměty - co se děje po smrti, kombinace několika ras do jednoho monstra, obtěžování nejrůznějšímu démony atp. Není tedy snadné jmenovat dílo, které by zcela splňovalo požadavky „čistého“ nadpřírozeného hororu. Předním představitelem je zde samozřejmě opět Stephen King (např. *Řbitov zvířátek*, *Pet Sematary*, 1983). *Rosemary má děťátko* (*Rosemary's baby*, 1967) I. Levina je typickým přechodem mezi psychologickým a nadpřírozeným hororem, ani v tomto příběhu není zcela jasné, zda náznaky přítomnosti samotného Satana jsou skutečné, nebo jestli pod tíhou stresu Rosemary jen ztratila duševní rovnováhu.

Podobný psychologickému hororu, ne však jeho synonymum, je tzv. surreal, neboli **neskutečný horor**. Jak uvádí Paula Guran, surrealistický horor není přímo subžánrem, ale jakousi dílčí charakteristikou hororu, která staví na smýšlení surrealistů, tj., že vize, která je nám předkládána, není ve skutečnosti pravdivá a může být pouhým snem. Zde lze uvést jako příklad knihu *Pojď' blíž* (*Come closer*, 2003) spisovatelky Sary Gran, pojednávající o obyčejné

---

¹⁶ „K tomuto žánru se nevztahují pravidla normálního světa: vystupují zde duchové, démoni, upíři, vlkodlaci, okultní záležitosti atd. Tento subžánr obsahuje spoustu dalších dílčích subžánrů, většina z nich kooperuje s upíry.“ – vlastní volný překlad

ženě, kolem níž se začnou dít podivné a nevysvětlitelné věci, které postupně mění její život v noční můru.

Suspense (**napínavý horor**) je vystavěn na napětí a ohrožení, kterému je těžké čelit (velké zvíře nebo jiná neznámá, ale reálná síla apod.). „*No supernatural elements, but a constant sense of threat coming from an outside menace. Add a strong investigative angle and becomes mystery more than horror. Add action and adventure to suspense and you come up with „thriller“* (...)“¹⁷ Z uvedeného tvrzení vyplývá, že napínavý horor balancuje na tenké hranici s ostatními silně zastoupenými žánry, jakými jsou thriller nebo detektivka. Hranice mezi těmito žánry se prolíná a s přidáním jednoho, byť jen minimálního, detailu se žánr mění. Tento žánr se těší velké oblibě u Stephena Kinga (což je zřejmé ze statistiky nejoblíbenějších suspense knih amerického žebříčku Goodreads¹⁸), ale i jiných autorů. Nelze si nepamatovat legendární snímek o velkém bílém žralokovi *Čelisti* (*Jaws*, 1974), který Steven Spielberg natočil dle stejnojmenné předlohy Petera Benchleyho.

Weird, poslední subžánr hororu a zároveň jeho synonymum. Toto slovo ve spojení s žánrem horor, je používání díky Lovecraftovskému magazínu, plnému hororových příběhů, nazvaného *Weird Tales* neboli „Divné příběhy“. Není možné uvést u tohoto subžánru příklad, protože pojem *Weird* lze vysvětlit jako něco divného, nezvyklého, nepřírozeného, zkrátka to, čím horor sám o sobě je. „*Hrůzostrašný příběh je stejně starý jako lidské myšlení a řeč, to lze přirozeně předpokládat u formy tak úzce spjaté s prastarými emocemi.*“¹⁹ Toto uvedla Stanislava Menšíková ve svém překladu Lovecraftovy studie *Supernatural Horror in Literature* (*Nadpřirozená hrůza v literatuře*). Hrůzostrašné prvky se vyskytovaly již ve starých babylonských, čínských, indických a jiných orientálních příbězích, které byly barevné a fantaskní, podobné pohádkám s poučením. Starý Egypt se stal středobodem prvních děsivých příběhů. První z těchto příběhů se orientovaly na kosmické děsy (strach z jiných entit, nadpřirozených bytostí, bohů...) nebo na okultní tematiku (vyvolávání démonů, magie a

---

¹⁷ „Žádné nadpřirozené prvky, pouze neustálá hrozba pocházející odněkud zvenčí. Přidejte téma vyšetřování a stane se z příběhu detektivka víc, než horor. Přidejte napětí, akci a dobrodružství a získáme thriller.“ – vlastní volný překlad

ZDROJ: GURAN, Paula. Fiction Factor - Horror Sub-Genres. In: *Fiction Factor - Writing Tips for Fiction Writers*[online]. Fiction Factor, ©2000-2003 [cit. 2016-06-04]. Dostupné z: <http://www.fictionfactor.com/articles/hsubgenres.html>

¹⁸ http://www.goodreads.com/list/show/14348.Best_Horror_Suspense_Books

¹⁹ LOVECRAFT, H. P. et al. *Bezejmenné město a jiné povídky; Nadpřirozená hrůza v literatuře a jiné texty*; [z anglických originálů přeložil Ivan Adamovič]. Vyd. 1. Praha: Aurora, 1998. s. 175.

rituály). V podobném duchu navázala antická literatura, především popisem rozmanitých božstev, a temný středověk dal vzniknout strachu z čarodějnic, vlkodlaků, ghulů nebo upírů.

Po téměř dvěstěpadesátileté pauze ve vývinu strašidelného příběhu začal nabírat podobu tzv. gotický román, jiným názvem hrůzostrašný román (anglicky „Gothic Novel“ nebo „A Gothic Story“²⁰). Staré podoby strašidelných příběhů se jen vzdáleně podobaly dnešnímu hororu, gotický román je však jeho přímým předchůdcem. Anglický romantismus 18. století byl plodnou půdou pro jeho vznik. Typický je pro něj děj odehrávající se ve středověku, čímž se liší od dnešního hororu, který se může odehrávat prakticky v jakékoli době a v libovolných světech. Gotický román má téměř šablonovitou strukturu: prakticky vždy jsou přítomny dva protichůdné póly, těmi jsou kladná a záporná postava, či moc, přičemž kladná strana vždy vítězí; děj odehrávající se na hradech, opatstvích, zámcích, či jiných starobylých a tajemných místech; zápletku určuje rodové zatížení nebo osudové prokletí.

Prvním náznakem gotického románu je oficiálně dílo *Ferdinand Count Phatom* skotského spisovatele Tobiase Smoletta z roku 1753. Častěji však bývá za první gotický román označován *Otrantský zámek* (*The Castle of Otranto*; 1762) **Horace Walpolea**, anglického spisovatele, hraběte z Oxfordu a milovníka středověku, který si však tohoto svého díla příliš nepovažoval. Byl totiž natolik zaujat svojí obsáhlou korespondencí (vydanou v šestnácti svazcích), že nepokládal *Otrantský zámek* za nijak podstatnou záležitost. Motivem románu je boj o panství, které nakonec vlivem nadpřirozených sil padne do správných rukou. Poté, co *Otrantský zámek* vzbudil u čtenářů velký ohlas, Walpole, ačkoliv jej původně napsal anonymně (konkrétně jej vydal jako jakýsi „překlad jistého pana Williama Marshalla z italského originálu od vybájeného Onufria Muralta“²¹), se k němu přiznal, a řekl o něm: „*Byl to pokus o sloučení dvou typů románu, starého a moderního. Ve starém bylo všechno samá fantazie a nepravděpodobnost, moderní se naopak vždycky snaží věrně držet přírody, což se mu někdy i daří.*“²² Hrabák s tímto názorem nesouhlasí, v publikaci *Čtení o hororu* uvádí, že autorova fantazie je až příliš bujná pro toto tvrzení.

Nejenom Walpole byl významným představitelem gotického románu, v době, kdy se již tento typ prózy usídlil v literatuře, a stal se lidmi vyhledávaným, přišla **Ann Radcliffová**, která

---

²⁰ Nagy, P., *Dědicové gotického románu* in: Půlnoc & Půlnoční expres, IV / MMXIII, s. 2.

²¹ LOVECRAFT, H. P. et al. *Bezejmenné město a jiné povídky; Nadpřirozená hrůza v literatuře a jiné texty*; [z anglických originálů přeložil Ivan Adamovič]. Vyd. 1. Praha: Aurora, 1998. s. 180.

²² HRABÁK, Josef. *Čtení o románu*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981. Knižnice všeobecného vzdělání. s. 164.

mezi léty 1789 – 1802 podpořila gotický román šesti knihami tohoto ražení.²³ Byla spisovatelkou, „jejíž proslulé romány udělaly z hrůzy a napětí módu a stanovily v oblasti makabrozního a hrůzostrašného nová a vyšší měřítko (...). K známým gotickým dekoracím svých předchůdců přidala Radcliffová nefalšovaný smysl pro nadpozemskost ve scenerii i událostech, jenž nemá daleko ke genialitě (...)“²⁴

O vrchol gotického románu se tedy postarala Ann Radcliffová, ale i Matthew Gregory Lewis, který se inspiroval německými pověstmi, a dal tak vzniknout příběhu o španělském mnichu, který se nechá zlákat ďáblem k hříchu. Toto dílo, významné pro vývoj hororu, pojmenoval logicky dle hlavní postavy – *Mnich* (*The Monk*, 1796). Ve vrcholném období se gotický román rozdělil do dvou směrů: jeden vykládá původně děsivé jevy racionálním způsobem (tento způsob je příznačný pro tvorbu výše zmíněné Ann Radcliffové) a druhý nadpřirozené prvky spíše upřednostňuje a ponechává dílu háv tajemna (zde je představitelem právě M. G Lewis).

Přestože má gotický román kořeny původně v Anglii, vznikaly taktéž i jeho mutace v jiných národech, především ve Francii a Německu. Zde jen v rychlosti zmíníme nejpodstatnější jména představitelů gotického románu těchto zemí. Ve Francii začala odrůda gotického románu vznikat na konci 18. století, nazývala se „le roman noir“ a za jeho hlavní představitele jsou považováni např.: F. G. Ducray-Duminil, P. E. Chasles. Dokonce Honoré de Balzac ve svých začátcích se podobným motivům věnoval. Ponurou náladu typickou pro gotický román využil např. v díle *Justina aneb Utrpení ctnosti* (1791) i markýz de Sade. Mezi výrazné představitele německé podoby zvané „schauerroman“ (tj. román hrůzy), navazujícího na loupežnické motivy, patří především Ch. H. Spiess. V českých zemích se ohlasu dočkal nejvíce německý „schauerroman“, naše podoba anglického gotického románu byla nazývána tzv. „hrůzostrašným románem“.²⁵

Po, pro horor historicky, nijak významných dílech přichází se svými povídkami spisovatel, jehož jméno je celosvětově známé, a jehož odkaz v hrůzostrašné, ale i v detektivní literatuře žije dodnes. **Edgar Allan Poe** (1809 – 1849), kterému zemřeli rodiče ve věku jeho tří let, se dostal do pěstounské rodiny podnikatele J. Allana, po němž si ponechal prostřední jméno.

---

²³ Romány Ann Radcliffové: *Hrady Athlin a Dunbayne* (1789), *Sicilský román* (1790), *Romance z lesa* (1792), *Záhady Udolpha* (1794), *Ital* (1797) a *Gaston de Blondville* (napsán 1802, vydán posmrtně 1826).

Zdroj: LOVECRAFT, H. P. et al. *Bezejmenné město a jiné povídky; Nadpřirozená hrůza v literatuře a jiné texty*; [z anglických originálů přeložil Ivan Adamovič]. Vyd. 1. Praha: Aurora, 1998. s. 183 – 184.

²⁴ Tamtéž, s. 183.

²⁵ Nagy, P., *Dědicové gotického románu* in: *Půlnoc & Půlnocní expres*, IV / MMXIII, s. 2.

Jeho náhradní otec mu umožnil studia na soukromých školách, později na univerzitě. Po několika nevýrazných sbírkách básní, vyšla v roce 1845 jeho vrcholná baladická báseň *Havran*. Ta z něj udělala světoznámého spisovatele. Po ní přicházela díla jako *Zlatý brouk*, *Zánik domu Usherů*, *Jáma a Kyvadlo* atp. Poeovu tvorbu lze dělit na prozaickou a básnickou. Ačkoliv jej proslavila báseň, tak jako prozaik též nezůstával pozadu, napsal přes 70 povídek. Do českého jazyka začal být překládán poměrně brzy (poprvé *Zlatý brouk*, 1853 v časopisu Lumír). Hlavní službou, kterou Poe prokázal hororovému žánru, je fakt, že se zabýval hlavně lidskou psychikou: „*Poeovy přízraky tak nabyly přesvědčivé zlovolnosti, jakou neměly žádné z jejich předchůdců, a stanovily novou normu realismu v dějinách literárního hororu. Neosobnímu uměleckému záměru navíc přispěl do té doby takřka neznámý vědecký přístup, neboť Poe raději zkoumal lidskou mysl, než zvyklosti gotické prózy a pracoval s analytickou znalostí skutečných pramenů hrůzy, jež umocňovala sílu jeho vyprávění a osvobodila ho ode všech absurdit spjatých s pouhým konvenčním strašením. Když takto stanovil vzor, pozdější autoři byli přirozeně nuceni se ho držet, aby vůbec obstáli konkurenci.*“²⁶

Další tehdejší americká a anglická literatura obsahuje mnoho méně známých titulů, které měly na vývoj hororů menší vliv. Mezi ty významnější bychom zde mohli zařadit např. román *Dům se sedmi štíty* od Nathaniela Hawthornea, který se symbolikou vrací zpět ke gotickému románu, prostředí zde hraje významnou roli, ale Hawthorne také nahlíží stejně jak Poe do lidského nitra a staví na lidském černém svědomí. Dále sem řadíme např. *Utažení šroubu* Henryho Jamese nebo *Obraz Doriana Graye* Oscara Wildea a mnoho dalších. Osobou, která však z anonymního seznamu autorů zcela vystupuje, je **Bram Stoker**, kterého známe jako stvořitele dnešního typu upíra, jehož nastínil ve svém přelomovém díle *Dracula* (1897). Normu, kterou Stoker položil, využívalo později mnoho dalších spisovatelů, jako výchozí podobu upíra (např. díla *Vrboun Posvátný* – Richard Marsch nebo *Plemeno královny čarodějnic* – A. S. Warda aj.)

Stoker byl přímým předchůdcem Lovecrafta, který prvně použil slovo horor, a v magazínu *Weird Tales* ukázal veřejnosti, co by horor obnášet měl. O Lovecraftovi se však z této práce dozvídáme víc, než dost. Proto jen vyjmenujeme jeho následovníky. Lovecraftovým stylem naplněným kosmickou hrůzou se inspirovala řada dalších umělců (např. Robert Bloch, Ray Bradbury a Stephen King). **Robert Bloch** je jméno, které se stalo slavným hlavně díky šokující trilogii *Psycho*. 60. léta 20. století byla rozmachem pro moderní horor

---

²⁶ LOVECRAFT, H. P. et al. *Bezejmenné město a jiné povídky; Nadpřirozená hrůza v literatuře a jiné texty*; [z anglických originálů přeložil Ivan Adamovič]. Vyd. 1. Praha: Aurora, 1998. s. 204 – 205.

a právě toto období dalo vzniknout jednomu z nejznámějších hrůzostrašných příběhů všech dob, první díl *Psycha* vyšel v roce 1959.²⁷

Jméno **Ira Levin** mnohému čtenáři nic neřekne, název jeho nejslavnějšího počínu *Rosemary má děťáko* (román vydaný roku 1967, slavnější filmová verze natočena roku 1986) je však o dost známější. V oné době byl příběh inspirovaný satanismem neobvyklou novinkou (pokud nepočítáme *Exorcistu*), proto vyvolal velké ohlasy. V roce 1997 se Ira Levin rozhodl napsat pokračování legendární *Rosemary*. Kniha byla závěrem jeho životního díla. Pojmenoval ji *Rosemary a její syn*. Nedočkala se však takového úspěchu, jako první díl, nutno říct, že ohlasy se rovnaly úrovni kvality románu.

Podobný rozruch jako *Rosemary má děťáko* vzbudil i *Exorcista* (1971) **Williama P. Blattyho**. Příběh o dívce Megan, kterou posedl d'ábel, zaujal milovníky hororu snad více, než filmová verze z roku 1973. Toto dílo je vedle Stokerova *Draculy* považováno na nejvíc průlomový počín světového hororu. V době svého vydání si kniha získala také mnoho odpůrců, hlavně kvůli oplzlým výrazům, které posedlá Megan vykřikuje na kněze. Ačkoliv byla kniha mnohými církvemi odsouzena, drží se mezi díly, které nejvíce ovlivnily podobu současného hororu.

S hororem málo spojované dílo autorky **Anne Rice** *Interview s upírem* vyšlo roku 1976. S hororem není spojováno právem: žánrově se blíží spíše fantasy. Rice má schopnost vykreslit pointu, vkládat dech beroucí popisy a filozofické dialogy, jedním však horor, ale i literaturu celkově, ovlivnila: právě ona přinesla světu trend citlivého, filozofujícího a pohledného upíra, jehož věčný život ukázala čtenářům jako prokletí, v čemž je její tvorba unikátní a inspirující pro většinu fantasticko-populární literatury dneška. Mezi jinými bychom mohli zmínit asi nejdiskutovanější ságu *Stmívání* od Stephenie Meyerové, která svým dílem inspirovala mnoho dalších umělců ve směru fantasticko-populární literatury, zabývající se nadpřirozenými stvořeními v reálném světě. Nelze samozřejmě pokládat vedle sebe dílo Anne Rice (nebo dokonce S. Meyerové) a (kupříkladu) I. Levina a vnímat je jako věci stejné hodnoty. Diametrální odlišnost kvality obou spisovatelů ale ještě nepředznamenává to, že obě díla dala hororu svůj vlastní přínos.

Nejslavnějším představitelem psaného hororu v celosvětovém měřítku je v současné době bezpochyby **Stephen King**. Především díky němu se horory z okraje literatury přesunuly

---

²⁷ Rok 1960 byl pro Blocha zlomový: proslavila jej totiž filmová podoba jeho vrcholného díla, které se rozhodl převést na filmová plátna A. Hitchcock.

mezi bestsellery. Prvotinou *Carrie* (1974) a následujícím *Prokletím Salemu* (1975) výčet jeho děl zcela nekončí, má na svém kontě desítky románů (např. *Cujo* z roku 1981; *Řbitov zvířátek* z roku 1983), sbírek povídek (např. *Noční směna* z roku 1978; *Mlha* z roku 1985; *Všechno je definitivní* z roku 2002) a naučných knih (např. *O psaní* z roku 2002). Je jedním z nejčtenějších a nejproduktivnějších autorů současnosti.

V souvislosti s výše uvedeným členěním hororu na další subžánrové varianty nelze opomenout jednoho z největších mužů hororu současnosti, o kterém se mluví, jako o možném nástupci mistra Kinga. Nejvýraznějším zástupcem nechutného splatterpunku, obsahujícího drastické obrazy násilí, krve a vyhřezlých vnitřností, je **Clive Barker**, jehož proslavily *Knihy krve* (šestidílná série vydávaná mezi léty 1984 až 1985). Jeho následující tvorba (např. romány *Cabal* z roku 1988 nebo *Pane B., zmizte*, 2007) se sice velmi podobá jeho předešlé tematice, není však již tolik šokující, jako byly v roce 1984 *Knihy krve*. Clive Barker je nejenom spisovatel, žije se také scénaristikou, a to především u filmů, které vycházejí z jeho vlastních knižních předloh.

2 ŽIVOT H. P. LOVECRAFTA

2.1 Dětství a mládí v Providence

Howard Phillips Lovecraft, prozaik a básník, se narodil 20. srpna 1890 v americké Providence na Rhode Islandu, v domě číslo 454 (později očíslovaném 194) v Angel Street. Jeho rodné město zůstalo po většinu jeho života místem, kde žil a tvořil. Také proto bývá Lovecraft často označován jako „pán z Providence“ („the Gentleman from Providence“). Původ Lovecraftovy rodiny z matčiny strany sahá k roku 1630, kdy její předek, George Phillips, připlul mezi prvními přistěhovalci do Massachusetts na lodi Mayflower. Později, když Lovecraft navštívil západní Rhode Island, kde Mayflower zakotvila, vzpomínali tamější starousedlíci na jméno Phillips s potěšením. Po otci byl Lovecraft čistokrevný Angličan, kořeny tohoto jména lze najít až v 15. století.

H. P. Lovecraft byl synem matky Sarah Susan Phillips Lovecraft a otce Winfield Scott Lovecraft, který byl obchodním cestujícím pro firmu Gorham & co., což byl podnik zaměstnávající stříbrotepce. Spisovatel tedy pocházel ze starých britských koloniálních rodů. V době, kdy se Lovecraft narodil, jeho rodina rozhodně finančně nestrádala, narodil se do zámožných poměrů (většina bohatství pocházela od jeho dědečka, schopného businessmana), která na něj měla značně intelektuální vliv již od raného dětství. On sám tvrdil, že byl vychován v odtržení od ostatních, kdy sám sebe považoval za odlišného. Tento pocit v něm vyvolala také jeho hyperprotektivní matka, rozhodnutá bránit syna před vnějším zlým světem. Matčina ochranná výchova získala ještě více na intenzitě po smrti otce v roce 1889, kdy bylo synovi osm let. Otcovy problémy ale začaly již o mnoho let dříve, a sice v roce 1883, kdy se na jedné z obchodních cest psychicky zhroutil, a proto byl převezen do Butler Hospital v Providence, do ústavu pro duševně choré. Zde setrval celých pět let až do své smrti, mezitím jej však syn s manželkou nenavštěvovali, neboť byli informováni, že otec je v kómatu, ačkoliv se ve skutečnosti choval velmi agresivně, a nakonec v roce 1889 zemřel na epileptický záchvat vyvolaný značně rozvinutou mozkovou formou syfilidy. Na rodinu Lovecraftových měla smrt otce velký dopad. Nejenže nyní zbyla veškerá výchova na matku a Howardovy tety, ale také společnost Phillips, která nebyla po smrti Winfielda řádně vedena, zkrachovala.

Avšak ještě dlouho před smrtí otce vykazoval Howard znaky nadaného dítěte: ve dvou letech recitoval poezii, četl ve věku čtyř a psal ve věku šesti let. Mladý Lovecraft rád četl řecké a latinské klasiky, dokonce se naučil sám natolik dobře latinsky, že bych schopen si díla číst

v originále. Kolem desátého roku se nadchl pro klasicismus a rozhodl se sám psát básně. Když mu bylo dvanáct, objevil *Arabian Nights*²⁸ a odvodil si odsud svůj pozdější pseudonym Abdul Alhazred (pod kterým za několik let publikoval *Necrocomicon*). Literatura nebyla jeho jediným zájmem: od dětství se věnoval různým vědním oborům, hlavně astronomii, historii, lidovým tradicím a legendám, což později významně poznamenalo jeho tvorbu. Vliv na Howardův literární vkus měl zejména jeho dědeček Whipple Van Buren Phillips, který jej nasměroval na dráhu, kterou se později vydal. Hlavně seznámení se s díly E. A. Poea, v Lovecraftových deseti letech, dalo nový impuls jeho vnímání literatury a světa všeobecně. Nakonec sklouobil do svého literárního tvoření hlavní dva prvky, o které se zajímal, tedy čistou literaturu a vědu (např. *V horách šílenství*). Smrt dědečka (roku 1904) měla na rodinu ještě větší dopad, než smrt otce. To, že na výchovu mladého Lovecrafta zbyly jen tři dámy (tety a matka) se později podepsalo na Lovecraftově osobnosti, avšak úmrtí Whippleho Phillipse mělo za následek i finanční strádání rodiny. S. T. Joshi v jednom ze svých Lovecraftových životopisů upravil původní Lovecraftovo vyprávění o tomto období následovně: „*Lovecraft dates beginning of the family's financial decline to 1900, at which time the coachman and all but one of the servants (whose names he still remember twenty-five years later) were gone; but the death of Whipple Phillips completed the collapse. The 454 Angell Street house was sold and Lovecraft and his mother were forced to move into smaller quarters at 598 Angell Street.*“²⁹

To, že Lovecraft začal tvořit již v tak brzkém věku, nebylo zapříčiněno jen jeho předčasnou vyspělostí a upnutím se k starším lidem, ale také přebytkem volného času, kterého se mu dostávalo. Velmi zřídka totiž navštěvoval základní školu na Slater Avenue, později i střední školu na Hope Street, což se podepsalo na výsledcích, a Lovecraft školu nedokončil. Údajnou překážkou v běžném životě školáka se mu stal jeho zdravotní stav, který nebyl nikdy zcela objasněn, Lovecraft však později tvrdil, že jeho potíže byly psychosomatického původu, právě kvůli tomu, že byl ve škole šikanován. Tomuto jeho tvrzení odporuje fakt, že ve věku svých devíti let začal psát časopisy *The Scientific Gazette* (1899–1907) a *The Rhode Island Journal of Astronomy* (1903 – 1907), primárně pro okruh svých přátel, a že na střední škole si našel oblíbeného učitele a navázal přátelství s chlapci svého věku. S. T. Joshi popisuje část jeho

---

²⁸ Pozn.: Pohádky tisíce a jedné noci.

²⁹ „Lovecraft datuje začátek finančního krachu rodiny do roku 1900, kdy byl kočí a všichni ostatní služebníci, kromě jednoho, propuštěni (jejich jména si Lovecraft pamatoval ještě dvacet pět let poté); ale smrt Whipple Phillipse úpadek dokončil. Dům na Angell Street 454 byl prodán a Lovecraft a jeho matka byli nuceni přestěhovat se do menšího bytu na Angell Street 598.“ – vlastní volný překlad

dětství v době, kdy byl Lovecraft relativně stejný jako jeho vrstevníci: „*He did, however, slowly emerge from his solitude and developed friendships with the Munroe brothers, Chester and Harold, and other boys in the neighborhood. He and his friends turned the stable behind 454 Angell Street into a enormous and elaborate garden and railway yard. It was, perhaps, the most „normal“ time of Lovecraft's boyhood.*“³⁰ Ze školy odešel v roce 1908 a až do roku 1911, kdy slavil své jedenadvacáté narozeniny, je jeho život nikým nepopsán. Jisté je jen to, že po stažení ze školy (a z kulturního žití obecně) zničil absolutní většinu své rané tvorby. To, že byl Lovecraft svým způsobem labilní a nevyrovnaná osobnost, dokazují i následující řádky, jejichž autorem je opět S. T. Joshi: „*He destroyed much of his early writing, and for the next five years retreated into a hermitry from which little could stir him: we know that on his twenty-first birthday in 1911 he rode the trolleys all day, but aside from this the period is largely blank.*“³¹ Výchova tří dam, které se ujaly hoča po smrti otce a děda (matka a jeho dvě tety) se na Lovecraftově vnímání světa významně podepsala. Ženy předpokládaly, že vzhledem k neurotickým stavům, si chlapec nikdy nenajde placenou práci, proto z něj vychovávaly gentlemana, který měl později žít ze zděděného majetku. Pravdou zůstává, že Lovecraft opravdu po práci netoužil, jeho koníčky se staly jeho prací – studium astronomie a literární tvorba. Často psal pro amatérské literární společnosti a psal dopisy přátelům. Až v okamžiku, kdy se rodinné dědictví začalo tenčit, musel si najít Lovecraft placené povolání, stal se tedy redaktorem na volné noze a přepisovačem.

2.2 Spisovatelské začátky

Pokud pomineme Lovecraftovu „dětskou“ literární činnost, pak jeho prvním spisovatelským impulzem, s kterým vyšel na veřejnost, byl dopis ve verších (1906), jenž byl adresovaný týdeníku *The Providence Sunday Journal*. Dopis, který kritizoval názory jednoho z redaktorů Freda Jacksona, adresáta natolik zaujal, že se jej rozhodl v týdeníku otisknout a

---

³⁰ „Pomalou se vymanil ze své samoty a rozvinul přátelství s Munroovými bratry, Chesterem a Haroldem, a ostatními chlapci ze sousedství. On a jeho přátelé proměnili stáj za domem na Angell Steet 454 v obrovskou a propracovanou zahradu a železniční kolej. To bylo pravděpodobně „nejnormálnější“ období jeho života.“ – vlastní volný překlad

ZDROJ: JOSHI, S. T. *A Subtler Magick: The Writings and Philosophy of H. P. Lovecraft*. 3. Wildside Press, 1996. s. 18.

³¹ „Zničil absolutní většinu svých raných spisů a na příštích pět let ustoupil do pozadí, víme o něm jen jedině: víme, že v den svých jedenadvacátých narozenin (v roce 1911) jezdil celý den tramvají sem a tam. Jinak je ale toto období jeho života prázdné.“

Zdroj: LOVECRAFT, Howard Phillips, JOSHI, Sunand Tryambak a David E. SHULTZ (eds.). *An Epicure in the Terrible: A Centennial Anthology of Essays in Honor of H. P. Lovecraft*. USA: Fairleigh Dickinson Univ Press, 1991.

pustit se s Lovecraftem do ostré polemiky. Tento spor sledoval, kromě čtenářů periodika a kamenných zastánců Jacksona, také Edward F. Daase z United Amateur Press Association (skupina amatérských spisovatelů, vydávajících své vlastní časopisy, některé vkusné, jiné na velmi nízké úrovni), který se rozhodl nabídnout Lovecraftovi spolupráci. Tento počín bychom mohli považovat za začátek Lovecraftovy nedlouhé spisovatelské kariéry.

Období kolem roku 1913, pro něj bylo těžké a nenaplněné. Jelikož zůstával nespolečenský Lovecraft většinu času mezi zdmi svého domova, věnoval se četbě. Tak se dostal k amatérským časopisům, které se později staly významnou částí jeho života. Náhle měl šanci poznat lidi, kteří smýšleli podobně jako on – chtěli být spisovateli, ale ne psát pro peníze. Krátce po zveřejnění dopisu začal Lovecraft psát do různých periodik sloupce či povídky (jednou z prvních je právě *Hrobka*, po které je pojmenován první díl Lovecraftových sebraných spisů z let 1917 – 1920). Mezi tato periodika patřila například *The Pawtuxet Valley Gleaner*, *The Providence Tribune*, *The Providence Evening* nebo *The Asheville (N.C.) Gazette-News*. Po mnoha letech pročitání amatérských magazínů, které byly plné tvorby podobné té jeho, se rozhodl pro vlastní periodikum – *The Conservative*. První číslo vyšlo v Providence, v dubnu roku 1915. Magazín neobsahoval pouze Lovecraftovo dílo – ten byl editorem časopisu – ale byly do něj zařazovány i texty (většinou verše) ostatních amatérských kolegů, korespondenčních přátel. Nejen začínajícímu sci-fi žánru bylo periodikum věnováno, promítal se do něj také tzv. „strach z neznámého“ – tedy Lovecraftova silná xenofobie a rasismus, jeho obavy o míšení tzv. čisté krve s krví přistěhovalců, kteří dle Lovecraftových slov zamořovali jeho zemi. O tom, jaký byl Lovecraftův vztah k cizincům přítomných v jeho zemi, mluví odborníci na literaturu a spisovatelé v dokumentu *H. P. Lovecraft: Fear of The Unknown*.³² Lovecraft kolem sebe shromažďoval stále více příznivců jeho magazínu, kteří byli ochotni do něj přispívat a vytvářet nová korespondenční přátelství.

Zatímco Lovecraft utužoval vztahy dopisováním si s kolegy spisovateli (za celý život napsal přes 12 000 dopisů³³ plných poznámek a polemizování o tom, jak by se dal jeho styl psaní zlepšit), jeho tvorba ležela buď tzv. „v šuplíku“, nebo byla zapomenuta na stránkách některého z amatérských magazínů. Roku 1919 si jej všimly další amatérské noviny – *Vagrant* (které se lišily od ostatních periodik tím, že byly známější, než předchozí, a četl je větší okruh čtenářů) – a rozhodly se vydat jeho povídku *Dagon*, což znamenalo další posun k tomu, aby se

---

³² *H.P. Lovecraft: Fear Of The Unknown [2008]* - YouTube. YouTube [online]. 2008 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=17tj18qpJf0&nohtml5=False>

³³ LOUCKS, Donovan K. *Lovecraft's Letters*. The H.P. Lovecraft Archive [online]. 2016, 2016-08-02 [cit. 2016-08-03]. Dostupné z: <http://www.hplovecraft.com/writings/letters/>

Lovecraftova díla dostávala mezi čtenáře. Tehdy se z Lovecrafta začínal stávat spisovatel známý.

Lovecraftovu vycházející hvězdu nemohlo nic zastavit, snad kromě smrti matky. Ta byla pro nervové zhroucení v roce 1919 hospitalizována ve stejné nemocnici, jako její muž a tušila, že se odsud již nedostane. Na jejím křehkém zdraví se podepsal i psychický stav po smrti manžela, smrt otce a krach firmy. To, že se z nemocnice již nevrátí, se potvrdilo v květnu, roku 1921, kdy zemřela, nikoliv však následkem psychické poruchy, ale kvůli nepovedené operaci žlučníku. Smrt ochranné matky byla pro Lovecrafta ránou, není tedy překvapením, že se (stejně jako už jednou v dětství) pokusil o sebevraždu. S. T. Joshi, který prostudoval Lovecraftovu korespondenci, našel mezi jeho dopisy toto Lovecraftovo přiznání: „*Nevertheless, Susie's death affected Lovecraft powerfully, and for weeks he seemed near the point of suicide: "Psychologically I am conscious of a vastly increased aimlessness and inability to be interested in events.... For some time I was unable to dress or be about- the shock affected my throat and motor nerves so I could not eat much or stand and walk with ease..."*“³⁴ Lovecraft se však brzy ze šoku vzpamatoval a zúčastnil se, pro něj později významné, konference amatérských žurnalistů v Bostonu, která se konala 4. července 1921. Zde se seznámil se Soniou Haft Greene.

2.3 Manželství

Chvilkovým záchvěvem, který měl snad vyvrátit názor Lovecraftovy matky, že její syn je natolik ošklivý, že nikdy nenaváže vztah s dívkou, bylo krátké manželství s Soniou Haft Green. S. H. Green byla ruská Židovka, která se Lovecraftovi zalíbila hlavně pro její oddanost korespondenčnímu šíření tvorby a zdánlivě podobným názorům. S. T. Joshi popisuje, jak rychlý byl přerod jejich vztahu z pouze korespondenčního přátelství do manželství: „*Lovecraft visited Sonia in her Brooklyn apartment in 1922, and the news of their marriage on March 3, 1924, was not entirely a surprise to their friends; but it may have been to Lovecraft's two aunts, Lillian D. Clark and Annie E. Phillips Gamwell, who were notified only by letter after the*

---

³⁴ „Niméně, Susiina smrt ovlivnila Lovecrafta velmi silně a po několik týdnů nebyl daleko k myšlence na sebevraždu: "Psychicky jsem mnohem náchylnější k vnímání samoty a neschopnosti zajímat se o jakékoliv dění.... Na nějaký čas jsem nebyl schopen se ani obléknout nebo- ten šok mi stáhl hrdlo a ovlivnil pohon nervů, takže jsem toho nemohl moc dělat nebo vstát a chodit s lehkostí..."“ – vlastní volný překlad

*ceremony had taken place.*³⁵ Aniž by tedy pár někomu oznámil své rozhodnutí, byli v březnu oddáni a zprvu mělo jejich manželství poměrně dobré vyhlídky, Lovecraft se přestěhoval do Brooklynu, do Soniina bytu. Ona vedla úspěšné kloboučnictví na 5th Avenue a on psal do *Weird Tales*. Krach kloboučnictví a zhoršující se zdraví přinutilo Soniu trávit čas v sanatoriu v New Jersey. Manžel, v té době jediný živitel, se snažil sehnat práci poté, co odešel z redakce *Weird Tales* (kvůli nesouladu v názorech s ostatními kolegy). Ale málokdo byl ochoten zaměstnat čtyřiatřicetiletého muže bez větších pracovních zkušeností. Z New Yorku chtěli odejít i z toho důvodu, že Lovecraft, ačkoliv zde měl pár přátel (např. Frank Belknap Long, Reinhart Kleiner, Samuel Loveman), tak ve velkém městě spíše trpěl. Jako introvertovi mu masy lidí v New Yorku nedělaly dobře. Promítalo se to i do jeho tvorby, ve které se od nostalgických motivů přesunul k ponuřejším a depresivnějším (např. díla *The Horror at Red Hook* a *He*, obě z roku 1924, odhalující Lovecraftovy nepříliš libé city, které choval k New Yorku). Lovecraft tedy zvažoval návrat do rodné Providence, kde byl v té době již poměrně ctěn, proto nepřicházelo v úvahu, aby si zde Sonia otevřela svůj obchod, jak původně zamýšlela, a svým byznysem tak zastíňovala svého manžela. Sonia tedy nezapadala ani do manželových plánů, ani do plánů Lovecraftových tet, které si pro něj představovaly více „tradiční“ družku, nikoliv podnikavou a emancipovanou ženu, snad i její rasový původ nebyl Lovecraftově poněkud upjaté rodině příliš po chuti. Krátké manželství proto vyústilo v rozvod, který se odehrál v roce 1926. Trochu odlišný úhel pohledu na manželství těchto dvou zjevně odlišných osob přináší Josef Škvorecký v doslovu knihy *Šepot ve tmě*:³⁶ „(...) teoretický židobijec z Rhode Islandu se obklopil „neárijskými“ přáteli a ti ho, vzdor jeho papírovému rasismu, milovali: v nejužším přátelském kruhu, který se podílel na vytváření mýtu Cthulhu (o něm později) a ještě léta po Lovecraftově skonu pěstoval „posmrtné spoluautorství“ (tj. proudukoval povídky podle poznámek, jež Lovecraft po sobě zanechal), byli nejméně čtyři Židé: Sam Loveman, Robert Bloch (autor románu *Psycho*, podle něhož Hitchcock natočil slavný horor), Henry Kuttner

---

³⁵ „Lovecraft navštívil Soniu v jejím Brooklynském bytě roku 1922. Novinka o jejich oddání 3. března 1924 nebyla pro jejich přátele ničím překvapivým. Alespoň ne tak, jako pro jeho tety, Lillian D. Clark and Annie E. Phillips Gamwell, kterým to bylo oznámeno dopisem až po vlastním obřadu, který se konal v Brooklynu.“ – vlastní volný překlad

ZDROJ: LOVECRAFT, Howard Phillips, JOSHI, Sunand Tryambak a David E. SHULTZ (eds.). *An Epicure in the Terrible: A Centennial Anthology of Essays in Honor of H. P. Lovecraft*. USA: Fairleigh Dickinson Univ Press, 1991.s. 19.

³⁶ J. Škvorecký se domníval, že Lovecraft byl obdivovatelem diktátorů a silným rasistou. Vycházel z Lovecraftovy četby: *Mýtus devatenáctého století* H. Stewarta Chamberlaina, Gobineauovu *Esej o nerovnosti lidských plemen*, *Zánik Západu O. Spenglera* aj. Připouštěl však, že Lovecraft, jakožto původem britský gentleman, se nakonec po uvážlivém posouzení a návštěvě tehdy zotročeného Německa přízně k diktátorům zřekl.

ZDROJ: LOVECRAFT, H a Ivan ADAMOVIČ. *Šepot ve tmě a jiné hrůzostrašné příběhy*. Praha, 1992. s. 284.

a Donald Wollheim. Nejen to: Lovecraft se bez nejmenších výčitek svědomí dopustil toho, čemu by skuteční němečtí rasisté řekli *Rassenschande*, neboť žena, která staromládeneckého podivína připravila o panictví a energicky ho dohnala k oltáři (o tom, kdo měl v námluvách iniciativu, nelze dle dochovaných pramenů pochybovat), byla hezká, vervní, nadaná a rozvedená ukrajinská Židovka Soňa Šifirkin Haft Greenová (její nanicovatý první choť si ovšem Greene začal říkat až v Americe: byl to ruský Žid). Manželství nakonec ztroskotalo na manželově gentlemanství: Lovecraft se nejprve přestěhoval za Soňou do New Yorku, kde měla vlastní podnik a úspěšně se uplatňovala jako návrhářka dámských klobouků a nákupčí pro módní salóny. Když však o newyorský podnik přišla a chtěla si otevřít nový v Providenci, kam se Lovecraft mezitím vrátil, narazila na rozhodný odpor jak manželův, tak jeho dvou aristokratických tet z Nemanic. Bylo prostě nemyslitelné, aby paní Lovecraftová provozovala byznys ve městě, kde sídlí její muž-gentleman. Jenže Soňa měla byznys v krvi, dělat nicnedělající aristokratickou choť neuměla, a tak se, velice nerada, rozloučila se svým fridolínem. Rozešli se v dobrém a Soňa až do smrti (dožila se věku přes osmdesát let) v dobrém na něžného rasistu vzpomínala.³⁷ Lovecraft z New Yorku odcházel bez lásky, téměř bez peněz a zklamán metropolí, v níž doufal, že nalezne větší možnost uplatnění.

2.4 Návrat do Providence

Návrat do Providence se tedy pro Lovecrafta opravdu konal. Dne 17. dubna 1926 se opět usadil v rodném městě, kde (krom občasného cestování) zůstal až do konce svého života. Nebyl to však Lovecraft, jako předtím, než odjel do New Yorku, otevřený jen umění 18. století. Právě další čtyři roky Lovecraftova života, byly obdobím největšího rozkvětu jeho tvorby, kterou Lovecraft naplnil humorem více břitkým a ironickým, než byl kdy dříve. Největším počinem, který v této době vznikl je bezpochyby Mýtus Cthulhu. Ten měl jistě své základy v již ranější tvorbě Lovecrafta, ale své pravé jméno dostal až v díle *Volání Cthulhu* (*The Call of Cthulhu*), vzniknuvším v létě 1926. Poprvé spatřilo světlo světa v magazínu *Weird Tales* roku 1928 a doprovázely je ilustrace Hugh Rankina, který dílo pozvedl na vyšší úroveň v kontextu *Weird Tales*. Nejen *Volání Cthulhu*³⁸ bylo významným výtvozem, zmiňme například známé povídky *V horách šílenství* (*At the Mountains of Madness*) z roku 1931 nebo *Barvu z kosmu* (*The Colour out of Space*), 1927. V těchto povídkách již bylo zřejmé směřování k modernímu hororu, který obsahoval prvky třetích světů a kosmických záhad. V těchto plodných letech nejenže

---

³⁷ LOVECRAFT, H a Ivan ADAMOVIČ. *Šepot ve tmě a jiné hrůzostrašné příběhy*. Praha, 1992. s. 284.

³⁸ *Volání Cthulhu* napsal za šest měsíců.

publikoval své nejpovedenější povídky, ale byl také mentorem mnoha mladých spisovatelů, jak uvádí S. T. Joshi: „(...) in the thirties served as fountainhead and mentor for many young fans and writers (Robert Bloch, J. Vernon Shea, R. H. Barlow, Charles D. Hornig, Julius Schwartz, Donald A. Wollheim, Duane W. Rimel, Fritz Leiber, Henry Kuttner, James Blish, and many others).“³⁹ Opět se vrátil ke své dřívější lásce – studování mnoha oborů – k historii architektury, filozofii, politice apod.⁴⁰ Lovecraft, jakožto zapálený antikvář, hodně cestoval do oblastí jakými byly Quebec, New England, Philadelphia, Washington, D.C., Richmond, Charleston, Augustinus, New Orleans, Key West aj.

Téměř po celý Lovecraftův život jeho dílo nevyšlo knižně. Jeho povídky vycházely spíše v periodikách, jakými byly *Weird Tales* nebo *Hugo Gernsback's Amazing Stories*, nebo byly publikovány některými amatérskými vydavateli. V druhé polovině dvacátých let se sice objevil nadšenec, který původně chtěl Lovecraftovo dílo publikovat - Farnsworth Wright z *Weird Tales* (název sebraných spisů měl znít *The Outsider and Others*), veškerá snaha ale přišla vniveč. Stejně tak, někdy v průběhu roku 1931, si Lovecraftovy rukopisy vyžádalo *G. P. Putnam's Sons*, po přečtení ale odmítlo dílo vydat. Jelikož byl Lovecraft citlivý na kritiku svých děl, bylo pro něj dvojí odmítnutí krutá porážka. Lovecraft dokonce napsal svému příteli Lillian D. Clarkovi dopis, ve kterém stálo: „*At the Mountains of Madness was written in 1931 – and it's hostile reception by Wright and others to whom it was shewn probably did more than anything else to end my effective fictional career. The feeling that I had failed to crystallise the mood I was trying to crystallise robbed me in some subtle fashion of the ability to approach this kind of problem in the same way – or with the same degree of confidence and fertility.*“⁴¹

---

³⁹ „Ve třicátých letech sloužil jako zdroj a mentor mnoha mladých fanoušků a spisovatelů (Robert Bloch, J. Vernon Shea, R. H. Barlow, Charles D. Hornig, Julius Schwartz, Donald A. Wollheim, Duane W. Rimel, Fritz Leiber, Henry Kuttner, James Blish a mnoha dalším).“ – vlastní volný překlad

ZDROJ: LOVECRAFT, Howard Phillips, JOSHI, Sunand Tryambak a David E. SHULTZ (eds.). *An Epicure in the Terrible: A Centennial Anthology of Essays in Honor of H. P. Lovecraft*. USA: Fairleigh Dickinson Univ Press, 1991.s. 21.

⁴⁰ Ve světle politické a hospodářské krize se Lovecraft začal více angažovat do politiky. V té době se z něj stal přívrženec Roosevelta.

ZDROJ: COOKE, Jon B. (ed.). *H. P. Lovecraft Centennial Guidebook. A Handbook on the weekend of events celebrating the 100th birthday*. Providence: Montilla Publications, 1990.

⁴¹ „*V horách šílenství* bylo napsáno v roce 1931 – a právě to nepřívětivé hodnocení Wrighta a ostatních, kterým jsem to ukázal, nejspíše zavinilo více, než cokoliv jiného, konec mojí funkční kariéry ve fikci. Pocit, že jsem nedokázal vykristalizovat náladu tak, jak jsem ji vykristalizovat chtěl, mne jakousi nenápadnou cestou oloupilo o schopnost podat tento druh problému stejným způsobem – nebo alespoň stejnou mírou důvěryhodnosti a dopadu.“ – vlastní volný překlad

Zdroj: JOSHI, S. *A dreamer and a visionary: H. P. Lovecraft in his time*. Liverpool: Liverpool University Press, 2001. Liverpool science fiction texts and studies. s. 383 – 384.

Poslední tři až čtyři roky Lovecraftova života byly spíše strádáním, jak v osobní, tak v pracovní oblasti. V období Lovecraftova literárního rozmachu tedy bydlel v Providence, kde žily i jeho dvě tety, které zůstaly jeho jediným blízkým příbuzenstvem. Ty žily společně pod jednou střechou, proto, když jedna z nich, paní Clarková, zemřela, byla na tom druhá teta psychicky zle. Proto Lovecraft opustil dům, který měl pronaját, a nastěhoval se ke své druhé tetě, paní Gamwellové, do domu na College Street.

V té době se začala jeho tvorba měnit. Jeho příběhy byly zdlouhavější a složitější, než jaké po něm tehdejší redakce požadovaly, postupovala je frustrace. Proto se začaly hůře prodávat a Lovecraft se musel živit hlavně korekturami nebo psaním poezie. Nejenom smrt tety Lovecrafta zasáhla, v roce 1936 spáchal sebevraždu jeho nejbližší přítel Robert E. Howard, se kterým si Lovecraft dlouhá léta dopisoval. V tomto období, kdy byl Lovecraft ponechán přítelem na světě zmaten, již jeho tělo ničila choroba, která se pro něj stala později smrtelnou. Snad i fakt, že jeho vlastní dílo se přestalo číst v takovém měřítku, jako tomu bylo dřív, zapříčinil, že Lovecraft dlouho nesebral odvahu k návštěvě lékaře, i přesto, že jej v té době trápily velké bolesti (již dva roky před smrtí), je možné, že i strach z doktorů, kteří svou nedbalostí zabili jeho matku, jej odrazoval. Ke konci života se, spíš než na produkci vlastní tvorby, zaměřoval na korespondenci s přáteli, nebo se svými bývalými žáky. Kál se také ze své bývalé rasové nesnášenlivosti, styděl se za ni, a snažil se omluvit, o čemž svědčí další rozsáhlá korespondence. Sám J. Škvorecký se ve svém doslovu vysvětluje, proč Lovecraftova korespondence byla mnohem rozsáhlejší, než počet jeho děl: „*Lovecraft pokládal pro gentlemana za nemožné ne snad jenom neodpovědět na každý dopis od kohokoliv, ale odpovědět příliš stručně. A tak psal a psal a psal. Dopisy. Teprve pak, sem tam, nějakou tu povídku.*“⁴²

10. března 1937 donutily již nesnesitelné bolesti a zdravotní problémy Lovecrafta nastoupit do nemocnice Jane Brown Memorial Hospital, kde mu diagnostikovali rakovinu v tak pokročilém stádiu, že se nedalo dělat nic jiného, než podávat morfium za účelem tlumení bolesti, Lovecraft si přitom celou dobu myslel, že jde o neškodnou chřipku. Léčba nepřipadala v úvahu, proto H. P. Lovecraft zemřel ve věku nedožitých sedmačtyřiceti let. S. T. Joshi mluví o jeho smrti a reakci Lovecraftových přátel na ni o něco podrobněji, proto uvádíme odstavec z jednoho z Lovecraftových životopisů: „*It is therefore not suprising that his sudden death in early 1937 was met with shock and sadness throughout these communities. Sudden as it was, however, his death was perhaps not wholly unexpected. His fatal illness – cancer of the intestine*

---

⁴² LOVECRAFT, H a Ivan ADAMOVIČ. *Šepot ve tmě a jiné hrůzostrašné příběhy*. Praha, 1992. s. 285.

and renal failure – had manifested itself so early as 1934, but Lovecraft had passed off the increasingly severe attacks as „bad digestion“ or „grippe“ and never sought medical treatment. Was in that he feared a fate similar to that of his mother, whose death was caused by complications following a gall bladder operation? We may never know; certainly poverty – both in terms of his inability to afford medical care and the very poor diet on which he subsisted – was a contributing factor. At any rate, a doctor was called in only in mid-February; on March 10 he was taken to Jane Brown Memorial Hospital, where he would die painfully five days later.“⁴³ 18. března 1937 byl pohřben v rodinné hrobce na hřbitově Swan Point. Toto je hrob, kde leží Lovecraftovo tělo, existuje však ještě jeden pomník, který byl vystavěn jeho přívrženci, je na něm vytesáno Lovecraftovo jméno a heslo „I’M PROVIDENCE“.

Pokud Lovecraft svou blížící se smrt tušil, tak je pravděpodobné, že jej přepadla myšlenka, že jeho dílo upadne v zapomnění. Hlavně z toho důvodu (jak již bylo výše uvedeno), že všechny jeho povídky byly roztroušeny v různých periodikách a amatérských časopisech. Knižně ale jeho tvorba nevyšla nikdy. A snad by se tak ani nikdy nestalo, kdyby se jeho přátelé, se kterými si dopisoval – August Derleth a Donald Wandrei – nerozhodli, že dají Lovecraftovu dílu důstojnou podobu. V roce 1939 vydali v nakladatelství Arkham vázanou knihu Lovecraftových děl, pojmenovali ji *The Outsider and Others*. Arkham poté vydal mnoho dalších svazků Lovecraftových povídek, o něco později byly k dispozici i verze v paperbacku.

V dnešní době je k dispozici velké množství vydání Lovecraftových povídek, esejí, básní, dokonce je vydávána i jeho korespondence, která ale zatím (stejně jako část jeho díla) nebyla přeložena do českého jazyka.

---

⁴³ „Není divu, že jeho náhlá smrt v roce 1937 byla pro Lovecraftovu komunitu přátel šokem a smutnou událostí. Náhlá jeho smrt sice byla, nicméně, ne úplně neočekávaná. Jeho smrtelná onemocnění – rakovina tlustého střeva a selhávání ledvin – se projevil už na začátku roku 1934, ale Lovecraft nakonec zemřel na stále se opakující závažné záchvaty „špatného trávení“ a „chřipky“, Lovecraft navíc nikdy nevyhledal lékařskou pomoc. Bylo to snad tím, že se bál stejného osudu, jako potkal jeho matku, která zemřela na následky komplikací po operaci žlučníku? To se možná nikdy nedozvíme, ale rozhodně k jeho smrti přispěla i chudoba – jak z toho důvodu, že si nemohl dovolit lékařskou péči, tak také nevyživnou stravou, kterou se díky nedostatku peněz živil. V každém případě, lékař byl přivolán až v polovině února; 10. března byl převezen do nemocnice Jane Brown Memorial Hospital, kde zemřel o pět dní později bolestivou smrtí.“ – vlastní volný překlad

3 AUTOROVO MÍSTO V LITERATUŘE

2.1 Přehled jednotlivých českých vydání

Ačkoliv se v díle H. P. Lovecrafta objevují i kratší romány a práce týkající se přírodních věd⁴⁴, převážnou část jeho díla tvoří hororové a sci-fi povídky. Lovecraft byl nejenom prozaikem, dle oficiálních fanouškovských stránek, které shrnují celé jeho dílo, seznam jeho poezie obsahuje tři sta padesát dva básní⁴⁵. V originále napsal Lovecraft přes osmdesát povídek, které jsou světu známy⁴⁶, je tedy téměř nemožné vypsát sem všechny z nich. Pro účely této práce nám postačí seznámit se s nejnámějšími vydáními knih a sbírek jeho povídek v našem jazyce, přičemž budeme upozorňovat na povídky, které z jeho díla vybočují.

Existují jen omezené skupiny nadšenců, kteří Lovecrafta čtou s pochopením, nikoliv s opovržením. Mnoho čtenářů se po přečtení některých Lovecraftových povídek spíše domnívá, že to byl jen pomatený blázen. Ostatně, i Josef Škvorecký ve svém doslovu knihy *Šepot ve tmě a jiné hrůzostrašné příběhy* zmiňuje, že největší problém v percepci Lovecraftova díla je fakt, zda čtenář ví, jak Lovecrafta číst a zároveň uvádí dva způsoby, jak číst Lovecrafta: „*Hlavní problém přístupu k prózám Howarda Phillipse Lovecrafta je, jak ho číst. (...) A přece – Onen méně významný velký americký spisovatel z konce devatenáctého století Ambrose Bierce má mezi svými příběhy o podivnostech jeden nazvaný Vhodné prostředí (The Suitable Surroundings). Jeho hrdina, autor povídek o podivnostech Colston, říká příteli Marshovi: „Číst mě v tramvaji, to se odvážíš, ale v opuštěném domě – sám – v lese – v noci! Cha! Mám v kapse rukopis, který by tě zabil!” Marsh si rukopis ve „vhodném prostředí“ přečte – a hrůzou umře. To je jeden ze dvou způsobů, jak číst Lovecrafta: ten nesnadnější.*“⁴⁷ Jako druhý způsob, jak pochopit hrůzu Lovecraftových děl, uvádí tzv. „camp“: „*Klíč se jmenuje camp a definovala nebo spíš popsala jej Susan Sontagová ve známé eseji „Poznámky o campu“ (Notes on Camp) v knize Proti interpretaci (Against Interpretation). A klíčem k té dlouhé a složité eseji, kterou se tu neodvážuju shrnout, je Poznámka poslední, padesátá osmá: Klíčové prohlášení campu: Je to dobré, protože je to strašné... To člověk samozřejmě nemůže říct vždycky. Jenom za určitých předpokladů, těch, které jsem se pokusila načrtnout v těchto „Poznámkách“.*

---

⁴⁴ LOUCKS, Donovan K. Lovecraft's Poetry. *Lovecraft's Scientific Articles* [online]. 2016, 2016-08-02 [cit. 2016-08-03]. Dostupné z: <http://www.hplovecraft.com/writings/science/>

⁴⁵ LOUCKS, Donovan K. Lovecraft's Poetry. *The H.P. Lovecraft Archive* [online]. 2016, 2016-08-02 [cit. 2016-08-03]. Dostupné z: <http://www.hplovecraft.com/writings/poetry/>

⁴⁶ LOUCKS, Donovan K. *Lovecraft's Fiction – Alphabetical Order*. The H.P. Lovecraft Archive [online]. 2016, 2016-08-02 [cit. 2016-08-03]. Dostupné z: <http://www.hplovecraft.com/writings/fiction/>

⁴⁷ LOVECRAFT, H a Ivan ADAMOVIČ. *Šepot ve tmě a jiné hrůzostrašné příběhy*. Praha, 1992. s. 279-280.

Českému čtenáři patrně hned naskočí známé rčení: „Je to tak blbý, až je to krásný!“, a bude mít pravdu.⁴⁸

Přestože jeho práce v originále vyšla ve stovkách vydání, v českém jazyce je překladů méně, a zdaleka ne všechny jeho práce se překladů dočkaly. První vydání Lovecraftových děl v, tehdy ještě československém, prostředí spatřila světlo světa v roce 1970. Soubory povídek sice začaly vycházet až po roce 1990, ale Ivan Adamovič v doslovu knihy *Stíny nad Baker Street* stručně shrnul povídky, které u nás byly vydány jakožto jakési „výkřiky do tmy“, byly tedy zařazeny do souborů různých sci-fi nebo fantaskních povídek rozmanitých autorů: „První povídkou přeloženou do češtiny byl *Hrůzný stařec*, otištěný v *Zábranově antologii Lupiči mrtvol* (*Orbis* 1970), a dlouhou dobu to byl i překlad poslední. Tři další povídky byly otištěny v *Revolver Revue* 14 (1990) – *Skrytý děs*, *Dagon* a *Účastník slavnosti*. V antologii *Půlnoční stíny I* (Knížní podnikatelský klub 1991) vyšly dvě – *Divák* (s názvem *Vyděděnec*) a *Barva z vesmíru*. Nakladatelství *Nezávislý novinář II* vydalo silně zkrácenou novelu *V horách šilenství* (1991) se závěrem doplněným překladatelem samotným. Něco málo bylo otištěno též samizdatově v publikacích SF klubů.⁴⁹ Nikdy ale nebyla sbírky věnována čistě jen tvorbě H. P. Lovecrafta, to se stalo až v roce 1990, kdy začala ve formě sešitů vycházet většina jeho nejznámějších povídek, pod souhrnným názvem *Spisy H. P. Lovecrafta*. Během tohoto roku vydalo nakladatelství Zlatý kůň pět sešitů – *Volání Cthulhu* (*The Call of Cthulhu*, první vydání originálu 1989, obsahoval povídky *Alchymista*, *Chladný vzduch*, *Děs redhookské čtvrti*, *Krasy ve zdech*, *Polaris*, *Slavnost* a *Volání Cthulhu*); *Dagon a jiné horory* (*Dagon: And Other Macabre Tales*, první vydání originálu 1965, s povídkami *Dagon*, *Hudba Ericha Zanna*, *Proměna Juana Romera*, *Šepot ve tmě*, *Strom*, *V hrobce* a *Vyděděnec*); *Barva z kosmu* (*The Colour Out of Space*, první vydání originálu 1963, s největším počtem povídek ze všech souborů, jsou jimi: *Barva z vesmíru*, *Celephais*, *Hrůzný stařec*, *Iranonovo hledání*, *Jak bylo zahlazeno město Sarnath*, *Prokletý dům*, *Ulice*, *Z neznámého svět* a *Za stěnou spánku*); *Hrůza v Dunwichi* (*The Dunwich Horror*, první vydání originálu 1945, povídky: *Hrobka*, *Hrůza v Dunwichi*, *Pickmanův model*, *Ultharské kočky*, *Ve zdech Eryxu*) a *Stín nad Innsmouthem* (*The Shadow Over Innsmouth: And Other Stories of Horror*, první vydání originálu 1936, s povídkami: *Bezejmenné město*, *Měsíční močál*, *On*, *Slidič* a stejnojmenný *Stín nad Innsmouthem*). Vydavatelství Zlatý kůň během dalších deseti let vydávalo postupně další souhrny – v roce 1991 *K branám Stříbrného klíče* (*The Silver Key*, první vydání originálu 1937,

⁴⁸ LOVECRAFT, H a Ivan ADAMOVIČ. *Šepot ve tmě a jiné hrůzostrašné příběhy*. Praha, 1992. s. 281.

⁴⁹ REAVES, Michael a John PELAN. *Stíny nad Baker Street: nové příběhy Sherlocka Holmese*. Brno: Jota, 2007. Příběhy (Jota). s. 426.

obsahuje povídky *Snové putování k neznámému Kadathu*, *Stříbrný klíč* a *Výpověď Randolpha Cartera*⁵⁰), v roce 1992 další dva výběry povídek *Sny v čarodějnickém domě* (*The Dreams in the Witch-house*, první vydání originálu 1932, povídky: *Bílá loď*, *Nepojmenovatelné*, *Sny v čarodějnickém domě*, *Věc z temnot*, *Zvíře v jeskyni*) a *Uvězněn s faraóny* (povídky: *Číhající děs*, *Herbert West: Reanimátor*, *Hypnos*, *Podivný dům vysoko v mlze*, *Poezie a bohové* a *Uvězněn s faraóny*; tento výbor je zvláštní jednou věcí – je vůbec prvním, kde se vyskytuje ženská postava) a jeden z mála Lovecraftových románů – *Hory šílenství* (*At the Mountains of Madness*, první vydání originálu 1931). Čtyři roky se nakladatelství od Lovecraftových prací odmlčelo, aby v roce 1996 vypustilo na světlo světa méně známý román *Případ Charlese Dextera Warda* (*The Case of Charles Dexter Ward*, první vydání originálu 1943) a konečně v roce 1997 poslední sešit – *Stín z času* (ten bezkonkurenčně vede povídka *Stín z času* a je doprovázena ostatními střípky, které zůstaly na konec jako jinam nezařaditelné: *Fragment: Azathoth*, *Chrám*, *Ďábelský kněz*, *Fakta ohledně zesnulého Arthura Jermyna a jeho rodiny*, *Fragment: Così v měsíčním světle*, *Fragment: Kniha*, *Fragment: Potomek*, *Ti druzí bohové*), který uzavírá výbor beletristického díla H. P. Lovecrafta vydaný v nakladatelství Zlatý kůň. Minimalistické, ale přesto velmi detailně provedené obálky těchto sešitů navíc ilustroval Kája Saudek, nejznámější český komiksový kreslíř, který zemřel v červnu loňského roku.

Mladá fronta vydala roku 1992 výbor *Šepot ve tmě a jiné hrůzostrašné příběhy*. Tento obsahuje jen povídky, které již byly vydány nakladatelstvím Zlatý Kůň (př. *Barva z vesmíru*, *Hudba Ericha Zana*, *V hrobce* atd.), pouze jsou přeloženy jinými překladateli.

Zvláštností mezi různými vydáními je výbor *Bezejmenné město a jiné povídky* z roku 1998, který obsahuje povídky, které již v českém prostředí vyšly (díky nakladatelství Zlatý kůň – např.: *Bezejmenné město* nebo *Stín nad Innsmouthem*), ale i ty, které byly pro české čtenáře nové (významnou je hlavně *Věc na prahu*). Proč je zde tento výbor zmiňován samostatně ale zapříčinil fakt, že obsahuje i naše první překlady některých teoretických statí z pera H. P. Lovecrafta – především a *Návrhy pro psaní příběhů* (*Notes for Writing Weird Fiction*, Lovecraft ji zamýšlel sepsat jako návod pro začínající spisovatele) *Soupis některých hrůzostrašných motivů používaných v nadpřirozené literatuře* (*Some Current Motives and Practises*, toto je jedna z nejdůležitějších statí, které Lovecraft za svůj život napsal, protože nejen, že z prvků v ní sepsaných těžil on sám, ale také jeho následovníci, kteří zkoušeli v trendu Mýtu Cthulhu

---

⁵⁰ Těmto povídkám se budeme více věnovat v příštích odstavcích při zmínkách o Snovém cyklu.

pokračovat) a *Nadpřirozená hrůza v literatuře (Supernatural Horror in Literature)*. Tyto dvě stati jsou důvody, proč výbor *Bezejmenné město a jiné povídky* stojí za pozornost.

Povídka *Hrůza v Dunwichi* (v tomto novém překladu *Dunwichská hrůza*) již jednou v minulosti vyšla, tenkrát mezi ostatními povídkami jako součást jednoho z výborů. Ve vydání z roku 2008 se *Dunwichská hrůza* prezentuje spíše jako delší novela nebo kratší román. Je doplněna mnoha ilustracemi Santiaga Carusa, prezentuje se tedy spíše jako obrázková kniha.

V roce 2010 vydalo nakladatelství Dokořán ilustrovanou knížku *Vyděděnec a jiné povídky*, na němž nebylo nic, kromě neobvyklého „kapesního“ formátu (který měl menší rozměry, než klasický formát A5), nového. Povídky ve výboru jsou známy z předchozích vydání (např.: *Hudba Ericha Zanna, Krysy ve zdech, Pickmanův model* nebo *Volání Cthulhu*).

V roce 2010 a 2014 opětovně vyšly dva výbory (v rámci edice *Klasická díla hororu*) – *V horách šílenství* a *Stín nad Innsmouthem*. Tentokrát nakladatelství Laser-books vsadilo na překladatele Milana Žáčka.

A konečně, velkou událostí pro milovníky Lovecraftovského hororu byl téměř „remake“ všech sešitů, které vyšly v nakladatelství Zlatý kůň mezi léty 1900 a 1998. Překlady v této verzi totiž zůstaly původní, pouze s menšími úpravami (postarala se o ně Linda Bartošková a kolektiv). Od roku 2010 do roku 2013 postupně vycházely výbory povídek a románů, jejich vydavatelem je nakladatelství Albatros. V roce 2014 byl na českých pultech k dispozici komplet všech pěti knih – *Hrobka: příběhy a vize z let 1917-1920* (2010); *Měsíční močál: příběhy a sny z let 1921-1925* (2011); *Volání Cthulhu 1: příběhy a novely z let 1926-1927*. (2011); *Volání Cthulhu 2: příběhy a novely z let 1927-1930* (2012) a *Stín z času: příběhy a střípky z let 1931-1935* (2013). Tyto výbory vůbec poprvé zmapovaly Lovecraftovo dílo – povídkové a románové – od doby, co začal psát, téměř po jeho smrt. V ediční poznámce všech knih je podrobně vysvětleno, z čeho editoři vycházeli textově i překladatelsky, první odstavec ediční poznámky charakterizuje všech pět knih, které Albatros svým čtenářům nabízí, je z ní také patrné čím se toto souborné vydání odlišuje od všech ostatních: „*Při vydávání Sebraných spisů jsme zvolili chronologické hledisko vzniku jednotlivých prací, a nikoliv datum jejich prvního vydání. Čtenáři se tak nabízí možnost s napětím sledovat tvůrčí cestu veskrze originálního autora se všemi odbočkami, pozastaveními a zákruty dle toho, co právě Lovecrafta zaujalo, inspirovalo, mnohdy trýznilo, anebo čím se cítil být osloven.*“⁵¹

---

⁵¹ LOVECRAFT, H. *Volání Cthulhu*. 1. vyd. Ilustrace František Štorm. V Praze: Plus, 2012. s. 320.

V ČR vyšlo sice poměrně dost výborů věnujících se jeho dílu, faktem ale zůstává, že většina z nich se nepříjemně opakuje v použití stále stejných povídek. Slavnější díla, jako *Volání Cthulhu*, *Stín nad Innsmouthem*, *Šepot ve tmě*, *Barva z vesmíru* atp., vyšla u nás hned několikrát. Méně známé povídky, které ale vyznavači Lovecraftovského hororu v zahraničí považují za stejně podstatnou část jeho tvorby, se u nás ve většině případů překladu bohužel nedočkaly, a nejeví se jako pravděpodobné, že by se tak v nejbližších letech mělo stát, protože Lovecraftova tvorba, aniž se u nás stačila zpopularizovat, je postupně odsouvána stranou například mnohem více slavným Kingovským hororem.

2.2 Žánr, styl a jazyk děl

Lovecraftovský horor – v cizojazyčné literatuře často zmiňovaný pojem, ale přece si při logickém zamyšlení se nad stylem H. P. Lovecrafta nelze nepoložit otázku, zda lze vůbec jeho tvorbu považovat za horor?

Pro odpověď bychom se mohli vrátit k první kapitole, ve které jsme ve stručnosti rozebrali základní subžánry hororu, mimo jeden jediný a pro nás nejdůležitější. Paula Guran mezi jinými zmiňuje také tzv. „Lovecraftovský horor“ („Lovecraftian“, „Lovecraft Mythos“, „Cthulhu Mythos“), který se tedy řadí mezi oficiálně uznané subžánry hororu. Ani po prostudování dostupných slovníků literárních žánrů, není možné v českých podmínkách nalézt definici Lovecraftovského hororu, pro naše potřeby se opřeme o cizojazyčný internetový slovník, který uvedl svou nejpřesnější definici takto: „*Said of a story, it can mean several things: 1) A story where the protagonist stumbles upon Things Man Was Not Meant To Know, and ends up telling the story either from within an insane asylum, or from a journal he kept that is discovered after he mysteriously disappears.; 2) Any story containing a Lovecraftian creature.*“⁵² Pokud vezmeme v úvahu, že Lovecraftovský horor se opravdu řadí mezi subžánry hororu, a je tedy definovatelný sám o sobě, je logické, že bychom Lovecraftovu tvorbu jako hororovou uznat měli.

V tomto směru lze ale dokonce i ve výrocích samotného Lovecrafta pozorovat jakýsi vnitřní souboj o vnímání vlastního díla. V předmluvě knihy *Cthulhu 2000* se Jim Turner této tematice věnuje: „*Lovecraft se v posledním desetiletí svého života – v období, které se víceméně*

---

⁵² „*Může to tedy mít dva významy: 1) Příběh, ve kterém protagonista narazí na něco, co nemělo být člověkem nikdy odhaleno. Příběh je vyprávěn buď z prostředí bláznince, nebo prostřednictvím deníku, který je objeven poté, co hrdina záhadně zmizí.; 2) Jakýkoliv příběh, který obsahuje Lovecraftovskou příšeru.*“ – vlastní volný překlad ZDROJ: Urban Dictionary: lovecraftian. *Urban Dictionary* [online].1999-2016 [cit. 2016-08-13]. Dostupné z: <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=lovecraftian>

shoduje s jeho mýtem Cthulhu – nikdy nepovažoval za spisovatele hororu.“⁵³ Dle této věty se tedy Lovecraft od označení „hororový spisovatel“ sám odvracel. Toto tvrzení je ale opět v nesouladu s jeho vlastními slovy: „(...) sám autor připouští, že jeho povídky „často zdůrazňují prvek hororu, protože... je těžké vytvořit přesvědčivý obraz popření přírodního zákona nebo kosmické cizoty ‚vnějšku‘ bez položení důrazu na pocit strachu.“⁵⁴ Uspokojivé vysvětlení, ve kterém poměrně snadno nalézáme i odpověď na kladenou otázku, zda lze Lovecraftovo dílo zařadit mezi hororovou tvorbu, podává Jim Turner takto: „Teprve desetiletí po jeho smrti, když byl znovuobjeven nervově otřesenou poválečnou generací, která prožila kataklyzmata globálního ničení následovaná všudypřítomnými strašidly paranoie studené války a atomové anihilace – teprve tehdy dostal Lovecraft nálepku ‚hororový spisovatel‘ generací čtenářů, kteří zapomněli význam kosmického tajemna.“⁵⁵ Závěr by tedy měl znít: ne, sám Lovecraft se za spisovatele hororu nepovažoval, ačkoliv připouštěl ve své tvorbě jisté hororové prvky; ale ano, Lovecraftovo dílo lze považovat za horor, ale pouze pokud je schopný vnímat je tak sám čtenář.

J. Škvorecký polemizoval nad tím, jak lze Lovecrafta číst, aby byl pochopen. H. P. Lovecraft má poměrně rozsáhlou zahraniční fanouškovskou základnu, která nepřipouští žádné chyby v tvorbě, či to, že by byl schopen spisovatel jeho formátu vytvořit polotovar. Kritický čtenář, nezaslepený obdivem ke svojí spisovatelské modle, je ale schopen vnímat nedostatky. Na dnešního čtenáře, ošlehaného krvelačným Kingem může Lovecraftovo časté jen naznačování strachu působit spíše jako slabší odvar. Avšak před téměř sto lety mělo svoje kouzlo, a pro mnohé je má doteď. Mezi mnohými zarytými přívrženci ale vystupují i ti, kteří jeho tvorbě neholdují nebo ji dokonce považovali za zbytečnou, či nehodnotnou. Mezi pochybovače se řadil i Josef Škvorecký, když ve svém doslovu ke knize *Šepot ve tmě* napsal: „Lovecraft jistě nebyl velký spisovatel, ale ve svém, vědomě omezeném žánru se snažil být co nejlepší.“⁵⁶ Nejenže byl schopen v jedné větě zkritizovat samotný žánr, i jeho čelního představitele. Přiklonil se tak i k názoru literárního kritika Edmonda Wilsona: „Skutečností je, že tyto prózy jsou námezdné pisálkovství, psané pro časopisy jako *Podivné povídky (Weird Tales)* a *Udivující příběhy (Amazing Stories)*, kde podle mého mínění měly zůstat. Jediná hrůza většiny těch textů je hrůza špatného vkusu a špatného umění. Lovecraft nebyl dobrý spisovatel.

---

⁵³ *Cthulhu 2000: příběhy z končin nezemského děsu inspiroval H.P. Lovecraft*. Frenštát pod Radhoštěm: Polaris, 2001. Horor (Polaris), s. 8.

⁵⁴ *Cthulhu 2000: příběhy z končin nezemského děsu inspiroval H.P. Lovecraft*. Frenštát pod Radhoštěm: Polaris, 2001. Horor (Polaris), s. 8.

⁵⁵ Tamtéž, š. 8.

⁵⁶ LOVECRAFT, H a Ivan ADAMOVIČ. *Šepot ve tmě a jiné hrůzostrašné příběhy*. Praha, 1992. s. 291.

Okolnost, že jeho verbální a bezvýrazný styl přirovnávají někteří k Poeovi, je pouze jedním z mnoha smutných příznaků, že dnes už skoro nikdo nevěnuje příliš pozornosti tomu, jak je co napsané.⁵⁷ Tento názor je padesát let starý. Nelze však, než prohlásit, že možná před sto lety měly Lovecraftovy povídky svůj účinek, dnešního čtenáře zhýčkaného televizní dobou už však nešokují.⁵⁸

Lovecraftova tvorba námi byla již zařazena žánrově. Je tedy vhodné charakterizovat ji tematicky a jazykově, a také zmínit, čím (a kým) byla inspirována. Již bylo zmíněno, že Lovecraft velmi rád vyprávěl své příběhy prostřednictvím deníku, čteného někým dalším, anebo člověka hospitalizovaného v psychiatrické léčebně. Co není vždy jednotné, je forma, kterou autor volí, měl v oblibě psát povídky z pohledu hlavního hrdiny, stejně tak často volí erformu, která se zdá v jeho pojetí méně osobní. Jazykový styl, používaný v českých překladech, není pro tuto práci důležitý, naši překladatelé nejsou v tomto odstavci objektem zájmu. Jazyk H. P. Lovecrafta byl výrazně archaičtější, než jeho současníků, spisovatelů, částečně díky inspiraci E. A. Poem, ale také díky kladnému vztahu k předchozímu století a hojně četbě, které se Lovecraft věnoval. Pro českého čtenáře, který není dokonale zběhlý v anglickém jazyce, proto jistě nebude lehké přelouskat originály vzešlé přímo z jeho pera. Výrazným prvkem, pro Lovecraftovy povídky typickým, je hyperbolizování hrůzy. Souvětí typu: „*Sotva jsem totiž překročil parapet, na celou společnost dolehl nenadálý, nepředvídatelný, odporně pronikavý strach: znetvořil každou tvář a snad z každého hrdla vyloudil hrůzyplný jek (...)*“⁵⁹ nejsou u něj výjimkou. Umělé vyhánění hrůzy do drastických stupňů často působí nevěrohodně, možná i groteskně, vyvolává to pocit, jakoby sám autor prosil, aby čtenář vnímal text jako hrůzostrašný.

Pokud budou mít čtenáři, otrlí dnešním drastickým hororem, pocit, že byli ochuzeni o tísnivý zážitek, pak Lovecraft umí ve svých dílech (i v českých překladech) nabídnout alespoň velmi rozvinuté popisy přírody, scénérií i ostatních prvků, které se v knihách objevují. V tom se jeho styl podobá i legendárnímu autorovi *Hobita* J. R. R. Tolkienovi, který umí dokonale ohromit čtenáře barvitými popisy krajiny. Rozdíl mezi nimi je ten, že, zatímco Tolkien dosáhne

---

⁵⁷ LOVECRAFT, H a Ivan ADAMOVIČ. *Šepot ve tmě a jiné hrůzostrašné příběhy*. Praha, 1992. s. 279.

⁵⁸ Zde se lze opět přít o slova Ivana Adamoviče, chceme-li vysvětlit, čím vlastně mohla Lovecraftova tvorba tehdejšího čtenáře šokovat. Náznačky nekrofilie byly v tu dobu nezvyklou metodou, jak vyvolat pocit zhnusení ve čtenáři, v literatuře se běžně rozhodně neobjevovaly: „(...) byl to právě Lovecraft, který pomohl časopisu přežít jeho první krizi. Byl totiž spoluautorem povídky *The Loved Dead* (Milovaná mrtvola), která pobouřila mnoho čtenářů svou nekrofilní tematikou.“

ZDROJ: REAVES, Michael a John PELAN. *Stíny nad Baker Street: nové příběhy Sherlocka Holmese*. Brno: Jota, 2007. Příběhy (Jota). s. 425.

⁵⁹ LOVECRAFT, H. P. *Měsíční močál: příběhy a sny z let 1921-1925*. Ilustroval František ŠTORM. V Praze: Plus, 2011. s. 59.

svými popisy u čtenáře němému úžasu, tak Lovecraft díky nim nahání husí kůži: „*Na volných prostranstvích, ponejvíc podél původní silnice, stály v kopcích malé farmářské usedlosti. (...) Zahrady zarostlé vysokou travou a houštinami, v nichž občas zaharašil nějaký lesní živočich, budily pocit tísně a neklidu, působily neskutečně a bizarně, jako by tu byla jaksi podstatně porušena pravidla perspektivy či šerosvitu.*“⁶⁰ Proti květnatým popisům přírody stojí velmi abstraktní charakteristiky monster a nadpřirozených sil. Jako typický příklad zde uvedeme povídku, kupodivu nazvanou *Barva z kosmu*. Ačkoliv je přímo v názvu slovo „barva“, nedozvídáme se ani odstín barvy, která je v celé povídce původcem všeho zlého: „*Její barva připomínala některé pásy podivného spektra meteoritu, ale byla téměř nepopsatelná a samotného výrazu „barva“ užili badatelé jen jako příměru. (...) Když potom obrátili pohled do údolí, kde v dálce pod nimi stála Gardnerova farma, naskytla se jim děsivá podívaná. Celé místo zářilo tou odpornou, nepopsatelnou barvou; budovy, stromy, a dokonce i tráva a keře, pokud se ještě nerozpadly v smrtonosný šedivý prach.*“⁶¹ Pro netrpělivého čtenáře s nedostatkem silné fantazie mohou být tyto popisy nervy drásající. Než se budeme věnovat lidem, od kterých Lovecraft čerpal inspiraci, chtěla bych do této podkapitoly zařadit ještě jeden specifický rys, který mezi spisovateli není často tolik vyhraněný. Lovecraft měl s železnou pravidelností tendenci volit za hlavního hrdinu vždy muže. Lépe řečeno, jeho díla nikdy nezobrazovala jako hlavní hrdinku ženu (snad je občas obsazoval jako postavy vedlejší, ale nikdy ne jako pro příběh důležité). Odborníci zabývající se životem H. P. Lovecrafta, se pokoušeli dopátrat se původu jeho přístupu k ženám. Sám S. T. Joshi, znalec Lovecraftova díla a života, se domnívá, že vinna je jeho matka, která nejenže byla hyperprotektivní ve vztahu ke svému jedinému synovi, ale také si o něm myslela, že je ošklivý a nejspíš je homosexuál (o to se dodnes literární znalci přou). Hlavní hrdina je tedy vždy muž a vždy kladný, jeho úmysly jsou bez výjimky čisté, v průběhu příběhu se u něj ale objevuje nějaká forma psychické degenerace. Co se týče profese, jsou často rozličné (profesoři, spisovatelé, vědci atd.). Jejich profese tak vyžaduje, aby záhadu zkoumali, a to většinou tak důkladně, že v okamžiku, kdy jim věc poškodí psychiku, je pozdě akci ukončit. Nesetkáváme se ani s hlubšími rozbory charakterů a povahy jedinců, stejně tak ani není hrdina nikdy popsán po stránce vizáže. Jsou jen nastíněny základní rysy, fantazii se tedy při čtení Lovecrafta opravdu meze nekladou.

Lovecraft nacházel inspiraci u mnoha autorů, ale nejvíce byl fascinován tvorbou E. A. Poea, o čemž nám nechal dost důkazů ve svých dopisech, ze kterých vybíráme pro tyto účely

---

⁶⁰ LOVECRAFT, H. *Volání Cthulhu. 1. vyd. Ilustrace František Štorm*. V Praze: Plus, 2012. s. 89.

⁶¹ Tamtéž, s. 95 a 120.

úryvek z dopisu příteli J. Vernonu Sheaovi, ten byl napsán 19. června 1931. V něm píše Poeovi slávu tímto způsobem: „*Poe has probably influenced me more than any other one person. If I have ever been able to approximate his kind of thrill, it is only because he himself paved the way by creating a whole atmosphere & method which lesser men can follow with relative ease.*“⁶² Bylo štěstí, že se zhlédl právě v Poeovi, protože jinak bychom mezi Lovecraftovými spisy nacházeli spíše dobrodružné povídky, než horory. Nebýt inspirace E. A. Poem, nejspíš bychom nikdy nemohli číst *Hrůzu v Dunwichi* nebo *V horách šílenství*. Velmi silnou podobnost mezi díly obou autorů můžeme dokázat na povídkách *V horách šílenství* („*Ale pod ledovým příkrovem šero postupně houstlo a v přízemí pak v mnoha zákoutích toho bludiště vládla už téměř naprostá temnota. Pokud bych měl zprostředkovat alespoň hrubou představu o tom, co jsme si mysleli a co jsme cítili, když jsme pronikali do toho celé věky mlčícího bludiště zdi, jež nebyly postaveny člověkem, musel bych se pokusit nějak vyjádřit tu beznadějně zmatenou změť prchavých emocí, dojmů a vzpomínek.*“⁶³) a Poeově *Jámě a kyvadlu* („*Přicházela tichounce, něžně a dlouho jsem jí nemohl porozumět; jakmile jsem se však do ní plně ponořil, postavy soudců mi zmizely jako zázrakem z očí, vysoké svíce se propadly do prázdna, jejich plameny pohasly, zavládla černočerná tma, všechny vjemy a pocity jako by pohltil šílený, střemhlavý pád, v němž duše klesá do podsvětí.*“⁶⁴). Nejenom tedy psychická slabost hrdinů, ale i obavy ze tmy a husí kůži nahánějících prostor, které se objevují v tvorbě Poea, fascinovala Lovecrafta, který je rád zapojoval do svých povídek a vykresloval s jejich pomocí tíživou atmosféru. Ačkoliv byl Lovecraft přesvědčen, že se narodil o sto let později, protože jeho milované století bylo spíše devatenácté, nejen dřívějšími autory se nechával inspirovat. Jeho současník, spisovatel Artur Machen byl posednut tvořením příběhů o fantastických postavách a strachu z nich, o rozsáhlých božstvech a jejich děs nahánějící síle. A právě to předurčilo způsob, jakým později Lovecraft vytvořil Mýtus Cthulhu.

---

⁶² „Poe mě nejspíš ovlivnil mnohem více, než kterákoliv jiná osoba. Pokud jsem byl vůbec kdy schopen vykreslit napětí alespoň podobným způsobem, jako on, pak to bylo jen díky tomu, že on sám vydláždil cestu, kterou mohou ostatní slepě následovat.“ – vlastní volný překlad

ZDROJ: H.P. Lovecraft's Favorite Authors. *The H.P. Lovecraft Archive* [online]. 2016 [cit. 2016-08-16]. Dostupné z: <http://www.hplovecraft.com/life/interest/authors.aspx#poe>

⁶³ LOVECRAFT, H. P. *Stín z času: příběhy a stripky z let 1931-1935*. V Praze: Plus, 2013. s. 86.

⁶⁴ POE, Edgar Allan. *Jáma a kyvadlo* [online]. [cit. 2016-08-16]. s. 1. Dostupné z: <http://www.sesity.net/elektronicka-knihovna/Jama-a-kyvadlo.pdf>

2.3 Nejvýraznější motivy Lovecraftovy tvorby

Jisté je, že hlavním prostředkem, kterým dosahuje ve svých dílech strachu u čtenářů, je děs kosmický, pocházející z útrob jak vesmíru, tak dávných časů. Je to znak, který bývá nejčastěji postižen při líčení Lovecraftových děl. Mimo frekventovaná témata, jako jsou božstva a mýty, která jsou často používaná při rozboru jeho děl, měl Lovecraft sklony k zobrazování kosmu, jakožto nekončícího nic. S tím se samozřejmě pojí i strach z neznámých civilizací, které jsou sice k lidské rase lhostejné, ale přece někde existují a čekají na den, kdy budou moci navštívit Zemi. Jeho hrdinové se často děsí tragického osudu, který je nejspíše nevyhnutelný, ale zároveň nemohou odolat a pokračují dál, hlouběji do děsivého prázdna.

Nejvýraznější motiv, který prostupuje velkou část Lovecraftových povídek, se nazývá Mýtus Cthulhu. Není dílem pouze Lovecraftovým, ačkoliv právě on pro něj dal popud a jako první mu vetknul jméno Cthulhu, mýtus má spoustu následovatelů, kteří motiv využívají ve svých povídkách. V jednoduchosti se dá tento mýtus popsat jako předpoklad existence nelidských nebo mimozemských bytostí, které se údajně vyskytují na naší planetě. Sám autor však pojem Mýtus Cthulhu nevymyslel, pomohl mu s ním kolega Argus Derleth. Roku 1931 Lovecraftovi navrhl pro mýtus název *Mythology of Hastur*⁶⁵, ten však Lovecraft odmítl s tím, že Hostur nevystupuje v tolika jeho povídkách, aby po něm mohl být pojmenován celý mýtus, a jelikož do konce svého života Lovecraft nevymyslel adekvátní název, přišel po jeho smrti Derleth s názvem Mýtus Cthulhu po jednom z bohů, který vystupoval v mnoha povídkách. Pro tento mýtus je typický výskyt mnoha božstev a nelidských monster. Pokud bychom vyjmenovávali všechna tato božstva, byl by to nekonečně dlouhý seznam, mezi nejvýznamnější, které zde ale zmínit musíme, patří tzv. Druzí bohové a Starší bohové, ti stojí proti dalším velkým entitám – a sice Vnějším bohům a Velkým Starým bohům. Tyto dvě skupiny obsahují velké množství bohů, kteří jsou hlavním zdrojem hrůzy v příbězích. Přestože povídky, které se mýtu týkají, na sebe přímo nenavazují, je zřejmé, že je mezi nimi silná spojitost – objevují se v nich stejná místa, dokonce i jmenovaná a podobně popisovaná (např. město Arkham nebo Miskatonická univerzita), samozřejmě jsou fiktivní. Za prvopočátek mýtu je považován Lovecraftův debut *Dagon*, napsaná v roce 1917, pokračoval přes *Bezejmenné město*, *V horách šílenství* a samozřejmě i legendární *Necrocomicon*, jméno dal mýtu samozřejmě příběh *Volání Cthulhu*, kde je poprvé bůh popsán v celé své zrůdné podobě. Lovecraft sám v jednom ze svých dopisů popsal základní myšlenku mýtu, a dokonce potvrdil

---

⁶⁵ Pozn.: Hastur je bůh v jedné z Lovecraftových povídek.

nepřímou návaznost těchto povídek: „*All my stories, unconnected as they may be, are based on the fundamental lore or legend that this world was inhabited at one time by another race who, in practising, black magic, lost their foothold and were expelled, yet live on outside ever ready to take possession of this earth again.*“⁶⁶ Pro přiblížení toho, jak Lovecraft svá božstva, ale v tomto případě konkrétně Velkého Cthulhu, popisoval, uvádíme úryvek z povídky Volání Cthulhu:

*„Bez hnutí leží tu po věky a jen kyne
z podmořských červů, jediné své potravy.
A teprve až onu hlubinu oheň rozžhavi,
ukáže se jak lidem, tak i andělům,
pak s řevem vztyčí se a na hladině zhyne.“*⁶⁷

Často se rozebírají božstva, která Lovecraft stvořil, proto není třeba opakovat stokrát zmiňovaná témata. V jeho tvorbě ovšem nalézáme i ne tak často frekventovaný, přesto rozhodně zajímavý (hlavně svým vývojem) fenomén, který se pojí s božstvy, nazvaný Necrocomicon. Lovecraftovi se podařilo něco neuvěřitelného: dokázal, i léta po své smrti, zmást tisíce svých fanoušků, kteří uvěřili, že Necrocomicon je pravý. Toto slovo poprvé spatřilo světlo světa v roce 1922, konkrétně v povídce *Slídič (The Hound)*. Necrocomicon by se dal definovat jako okultní kniha, která je ovšem fiktivní. Údajně byl napsán Abdulem Alhazredem, Arabem žijícím v Damašku, který byl i místem, kde kniha vznikla (v originále se měla jmenovat Al Azif, až překlad do řečtiny jí dal název Necrocomicon). Necrocomicon obsahuje historii Velkých bohů zmiňovaných v mnoha dalších povídkách provázaných s Mýtem Cthulhu, i návod, jak je přivolat zpět na Zemi. Necrocomicon se objevil i v několika dalších povídkách, nejdelší zmínku ale obsahuje povídka *Hrůza v Dunwichi*. Zde jsou popsáni Velcí, jejich zvyky, kde se nachází, i postupy, jak je vyvolat. V mnoha Lovecraftových dopisech nacházíme popisy Necrocomiconu, jeho obsah, ale v jednom jediném dopise (který byl napsán v říjnu 1930 Robertu E. Howardovi) vysvětluje, co jej k napsání Necrocomiconu inspirovalo. Dozvíme se

---

⁶⁶ „Všechny mé příběhy, jakkoliv se může zdát, že na sebe nenavazují, spojuje jedna základní legenda nebo báje, která praví, že naše Země byla obývána kdysi dávno jinou rasou, bytostmi, oddávající se černé magii, které ztratily právo obývat Zemi a byly vyhoštěny. Ty ale žijí někde mimo náš prostor a jsou kdykoliv připraveny se Země opět zmocnit.“ – vlastní volný překlad

ZDROJ: JOSHI, S. T. *A Subtler Magick: The Writings and Philosophy of H. P. Lovecraft*. 3.vyd. Wildside Press, 1996. ISBN 1880448610. s. 130.

⁶⁷ LOVECRAFT, Howard Phillips. *Spisy 3/1. Volání Cthulhu*. Přel. V. Kajdoš a kol. 1. vydání. Praha: Plus, 2011. s. 338.

zde i původ smyšleného autora Necrocomiconu: „(...) *I read the Arabian Nights at the age of five. In those days I used to dress up in a turban, burnt-cork a beard on my face, and call myself by the synthetic name (Allah only knows where I got it!) of Abdul Alhazred—which I later revived, in memory of old times, to confer on the hypothetical author of the hypothetical Necronomicon!*“⁶⁸ Ačkoliv je kniha zcela smyšlená Lovecraftem, mnoho fanoušků uvěřilo, že Necrocomicon skutečně existuje a dodnes vedou debaty, zda lze Necrocomicon opravdu dohledat na Miskatonické univerzitě (která je fiktivní také).

Posledním motivem, nebo spíše paralelou k Mýtu Cthulhu, který není v souvislosti s rozbory Lovcraftových děl tolik zmiňovaný, a chtěla bych jej zde uvést, je tzv. Snový cyklus. Mezi povídky, vzniknuvší mezi léty 1918 a 1932, které nejvíce ovlivnily vývoj Snového cyklu, patří např. *Polaris*, *Snové putování k neznámému Kadathu* nebo *Stříbrný klíč*. Stejně jako u Mýtu Cthulhu jsou povídky, které cyklus obsahuje na sebe nepřímo navazující. Jedinými dvěma věcmi, které pojí povídky k sobě, jsou místo (smyšlený tzv. Dreamland, překladu něco jako Snová říše, či Snový svět) a hlavní postava, ta vystupuje ve většině povídek (Randolph Carter). Tento cyklus se mýtu příliš nepodobá, ačkoliv je druhou linií Lovecraftovy tvorby. Autorka této práce by jej, dle vlastního názoru, spíš připodobnila k Tolkienovým knihám, protože cyklus není natolik hororově, jako spíše dobrodružně laděný. V práci s božstvy zde Lovecraft opět pokračuje, vsouvá sem i využití smyšleného jazyka (stejně jako Tolkien).

2.4 Vliv díla na kulturu

Vzhledem k tomu, že Lovecraft byl schopen ošálit tisíce lidí svým fiktivním Necrocomiconem, není žádným překvapením, že největší vliv měl na literaturu. A to především jeho cyklus Mýtu Cthulhu. Vysvětluje se tím i fakt, že Lovecraft, jako jediný autor, má to privilegium, že je po něm pojmenován samostatný subžánr (o tom bylo více řečeno výše), zřejmě proto, aby jeho následovatelé měli k dispozici oblast, do které by mohli svou tvorbu zařadit. Velmi kvalitní napodobeniny Lovecraftova směřování můžeme nalézt ve sbírce *Cthulhu 2000*, ta obsahuje povídky různých autorů, které byly editorem vyhodnoceny jako nejkvalitnější a nejautentičtější. V článku o Mýtu Cthulhu, uvedeném na oficiálních fan-

---

⁶⁸ „Četl jsem Pohádky tisíce a jedné noci, když mi bylo pět let. V těch dobách jsem si navlékal na hlavu turban, napodoboval jsem vousy spáleným korkem a dával si je na tvář a nazýval se jiným jménem (jen Alláh ví, kde jsem k němu přišel!) Abdul Alzahred – to jsem později oživil z paměti starých časů, a použil jsem jej jako jméno fiktivního autora Necrocomiconu.“ – vlastní volný překlad

ZDROJ: LOUCKS, Donovan K. Quotes Regarding the Necronomicon from Lovecraft's Letters. *The H.P. Lovecraft Archive* [online]. 2016, 2016-08-02 [cit. 2016-08-03]. Dostupné z: <http://www.hplovecraft.com/creation/necron/letters.aspx>

stránkách Lovecrafta lze nalézt nejvýznamnější napodobitele díla ve zkrácené verzi: „*Many horror authors began their careers writing Mythos fiction, eventually moving on and finding their own voices. Some of the members of the Lovecraft Circle that incorporated elements of the Mythos into their own work included Robert Bloch, August Derleth, Robert E. Howard, Henry Kuttner, Frank Belknap Long, and Clark Ashton Smith. Later authors who also continued this tradition include Ramsey Campbell, Lin Carter, Stephen King, T.E.D. Klein, Brian Lumley, and Colin Wilson.*“⁶⁹

Mnoho Lovecraftových knih posloužilo jako literární předloha pro filmy nebo seriály, pokud je známo, žádný z těchto filmů se nedočkal oficiálního českého dabingu. Většinou se samozřejmě jedná o příběhy, které tvořily ságu nebo ty, které byly mezi čtenáři nejpopulárnější, (např. *Dagon*, *Necrocomicon*, *Hudba Ericha Zanna* nebo *Kletba* a mnoho dalších⁷⁰).

Lovecraftovými mýty a povídkami byla postižena také hudba, pozoruhodné je, že zasáhla umělce v rozsahu mnoha žánru, tzn. jak tvůrce hardrockových nebo metalových tónu, tak také hudbu vážnou, orchestrální. Předpokládali bychom, že hororovými prvky, zvrácenými rituály a podobami božstev nebo monster se nebudou inspirovat zrovna velikáni. Opak je však pravdou, nejspíše nejzvučnějším jménem, které vsadilo metalovou píseň *That Should Not Be* (inspirovanou *Horami šílenství*) na jednu ze svých nejznámějších desek (*Master of Puppets*) je kapela Metallica. Dalším seskupením, které se dílem inspirovalo, jsou Iron Maiden, ti použili Lovecraftův citát: „*That is not dead which can eternal lie / And with strange aeons even death may die.*“⁷¹ na přebalu desky *Live After Death*. Zvláštností je, že několik kapel se dokonce pojmenovalo přímo po spisovateli⁷², nejslavnější z nich je však

---

⁶⁹ „Mnoho autorů hororu postavilo svoji kariéru na psaní Lovecraftovského hororu, nakonec se někteří posunuli dál a našli svou vlastní cestu. Mezi autory, kteří Lovecraftovský horor zabudovali do svého díla, patří např. Robert Bloch, August Derleth, Robert E. Howard, Henry Kuttner, Frank Belknap Long nebo Clark Ashton Smith. Mladšími autory, kteří tuto tradici následovali, byli Ramsey Campbell, Lin Carter, Stephen King, T.E.D. Klein, Brian Lumley a Colin Wilson.“ – vlastní volný překlad

ZDROJ: LOUCKS, Donovan K. The Cthulhu Mythos. *The H.P. Lovecraft Archive* [online]. 2016, 2016-08-02 [cit. 2016-08-03]. Dostupné z: <http://www.hplovecraft.com/popcult/mythos.aspx>

⁷⁰ Kompletní seznam filmů, které byly dle Lovecraftových předloh natočeny, lze nalézt na webových stránkách ČSFD (Česko-Slovenská filmová databáze).

ZDROJ: H.P. Lovecraft | Zajímavosti | ČSFD.cz. *Česko-Slovenská filmová databáze* | ČSFD.cz [online]. POMO Media Group s.r.o., 2016 [cit. 2016-08-24]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/tvurce/85346-h-p-lovecraft/zajimavosti/>

⁷¹ „To není smrt, která může věčně lhát / Časem může i smrt zemřít.“ – vlastní volný překlad

ZDROJ: LOUCKS, Donovan K. Lovecraftian Music. *The H.P. Lovecraft Archive* [online]. 2016, 2016-08-02 [cit. 2016-08-03]. Dostupné z: <http://www.hplovecraft.com/popcult/music.aspx>

⁷² Existovaly dvě kapely přímo pojmenované *Lovecraft*, jedna složená z bývalých členů *H. P. Lovecraft*, druhá z Argentiny.

pravděpodobně skupina H. P. Lovecraft. Ta působila mezi léty 1967 a 1988 a vydala tři alba, první dvě obvykle pojmenovaná *H. P. Lovecraft* a *H. P. Lovecraft II*. Třetí album je pojmenováno opět po Horách šílenství (*At the Mountains of Madness*). Mezi další kapely, které se inspirovaly Lovecraftem, patří i kapely, které se jmenovaly po Lovecraftových povídkách⁷³.

Oblastí, kterou Howardovo dílo neuvěřitelně ovlivnilo, jsou hry. Nejenom počítačové, ale také deskové. Jedna z nejpropracovanějších deskových her se nazývá Arkham Horror. „*This game pits players, cooperatively, against a flood of monsters spilling through “gates” onto the streets of Arkham. Players must close the gates before too many open and the Old Ones break through. Several of the buildings shown on the board (artwork by Steve Purcell) are based on actual buildings in Essex County, Massachusetts, with which Lovecraft was familiar.*“⁷⁴ Hra je tedy založena na poznávání světa, jež vymyslel Lovecraft, a ve kterém se odehrávaly všechny jeho povídky. Deskové hry jsou často inspirované Mýtem Cthulhu, seznam her, které mají jméno po něm, je nesmírně dlouhý. Oblast videoher se v současnosti také zhlíží v povídkách H. P. Lovecrafta. Světoznámé hry *Amnésie* a *Alone in the Dark*, nejsou na poli videogamingu ničím novým, tyto jsou přímo ovlivněny příběhem Lovecraftova díla. Méně ovlivněna je hra ještě známější, než dvě předchozí – *World of Warcraft* se inspiruje pouze v některých oblastech⁷⁵. Mezi novější počiny, které ještě nejsou tolik známy v fandom kruzích, se řadí např. hra *Conarium*, která se inspirovala pouze částečně *Horami šílenství* a její podstatou je provázet univerzitního vědce, který je součástí výzkumné expedice (v knize je později objeveno sídlo Velkého Cthulhu). Tato hra vyjde až počátkem příštího roku. Druhá hra, která také teprve vyjde a opět je inspirována *Horami šílenství*, nese stejný název jako povídka *At the Mountains of Madness*. Děj hry je poměrně podobný hře *Conarium*, nelze tedy očekávat velké překvapení

---

⁷³ Mezi mnohými např. kanadská spirituální okultně-metalová skupina *NecrocomicoN*; dále *Nameless City* (*Bezejmenné město*), ta vydala dokonce desku pojmenovanou *Whisperer in Darkness* (*Šepot v temnotách*) nebo španělská hardcore kapela *Ktulu* (logicky pojmenovaná po *Volání Cthulhu*). Kompletní seznam kapel, které se kdy jakkoliv inspirovaly Lovecraftem lze opět nalézt na následujícím odkazu:

ZDROJ: LOUCKS, Donovan K. Lovecraftian Music. *The H.P. Lovecraft Archive* [online]. 2016, 2016-08-02 [cit. 2016-08-03]. Dostupné z: <http://www.hplovecraft.com/popcult/music.aspx>

⁷⁴ „Tato hra kooperativně staví hráče proti mnoha monstrům, než překoná brány Arkhamu. Hráči musí uzavřít brány, než se jich otevře příliš mnoho, a Velcí by mohli proniknout dovnitř. Několik budov na desce (je ilustrována Stevem Purcellem) je inspirováno skutečnými budovami v Essexu, Massachusetts, který byl Lovecraftovi velmi známý.“ – vlastní volný překlad

ZDROJ: LOUCKS, Donovan K. Lovecraftian Board Games. *The H.P. Lovecraft Archive* [online]. 2016, 2016-08-02 [cit. 2016-08-03]. Dostupné z: <http://www.hplovecraft.com/popcult/games/board.aspx>

⁷⁵ Božstva překládaná ve hře jsou nápadně podobná Lovecraftovým Velkým.

v příběhu, jako spíše v oblasti grafiky, která je rozhodně u *At the Mountains of Madness* na výrazně lepší úrovni.

Mezi ostatní oblasti, které našly inspiraci v povídkách Rhode Isladského „blázna“ patří samozřejmě i umění, sběratelská oblast (trička, figurky apod.), rozhlasové dramatizace a festivaly⁷⁶, ty se věnují výhradně jeho tvorbě a uznávají ji jako svátost. Je zřejmé, že H. P. Lovecraft neovlivnil jen kulturu 20. století. I 21. století se stále nechává inspirovat jeho kosmickými děsy a vyšinitými hrdiny, kteří se z docela normálních vzdělaných lidí promění přinejlepším na psychické trosky.

---

⁷⁶ Zde např. H.P. Lovecraft Film Festival & CthulhuCon, konaný jednou ročně v San Pedru, Providence a Portlandu. Dalším je NecronomiCon (první se pořádal r. 1993, poté se každé dva roky vždy v srpnu konal, mezi léty 2001 a 2013 však bylo jeho pořádání pozastaveno; poslední se konal v r. 2013, další je prozatím pouze odložen na „neurčito“). CthulhuCon PDX (konaný naposled v r. 2015) je význačný tím, že každý ročník přivede spoustu známých spisovatelů, anebo literárních kritiků. Soustředí se na literaturu, ale také na filmy a hlavně na hry inspirované tvorbou H. P. L.

ZÁVĚR

Záměrem mé bakalářské práce bylo věnovat se tomu, aby se i do povědomí českého čtenáře dostal spisovatel H. P. Lovecraft a jeho povídky, aby jeho dílo nezůstalo tzv. „za hranicemi“ jen proto, že hororový žánr není v České republice tolik populární, jako jinde. Pokusila jsem se tedy zmapovat linku Lovecraftova osobního a pracovního života a snažila jsem se také rozebrat jeho dílo po více stránkách.

Za podstatné pro další vývoj práce jsem považovala v první kapitole alespoň stručně nastínit vše kolem hororového žánru – jak horor vznikl, uvést jeho subžánry a také zmínit nejvýraznější hororové spisovatele a díla, která žánr významně ovlivnila. Samozřejmě jsem se velmi pozastavovala u dvou populárních autorů, jejichž jméno zná celý svět – E. A. Poea a Stephenha Kinga. Přidala jsem také srovnání rozličných definic žánru, abychom mohli sledovat rozdílnost ve vnímání hororu u nás a v zahraničí.

Jako nejpřínosnější z celé práce chápu druhou kapitolu, ve které předkládám Lovecraftův životopis. Protože u nás doposud není jeho život zdokumentován dostatečně rozsáhle, ani komplexně, snažila jsem se na něj pohlížet z celistvějšího hlediska. Zmiňuji se tak i o nervových kolapsecích a duševních nemocech, či Lovecraftově rodině, která měla obrovský vliv na to, jaký směrem se jeho žití ubíralo. Součástí kapitoly je také nahlížení do dopisů, kterých Lovecraft napsal tisíce, a které často dobře osvětlují jeho pohnutky. Při komponování životopisu jsem čerpala převážně z cizojazyčných zdrojů, abych při něm byla dostatečně detailní.

Třetí kapitolu jsem se rozhodla věnovat pouze Lovecraftovým povídkám, v první části tedy hlavně českým vydáním, a to za účelem seznámit čtenáře s tím, k jakým jeho dílům se lze v našich končinách dostat, ale také uvést povídky, jež se bohužel českého překladu nedočkaly. Součástí kapitoly bylo i představení jazyka a stylu, který je pro Lovecrafta typický. Lovecraft se často inspiroval různými svými předchůdci, jak již bylo zmíněno v druhé kapitole, největším jeho vzorem však byl Poe. Této inspiraci jsem také věnovala jeden odstavec kapitoly a srovnala i podobnosti mezi díly těchto dvou velikánů. V části, pojednávající o motivech povídek, jsem se zaměřila hlavně na motivy a fenomény, které jsou celosvětově spojované s Lovecraftovým jménem, ale u nás tolik sledované nejsou. Jelikož jsem v první kapitole při představování podžánrů záměrně vynechala tzv. Lovecraftovský horor (ten nese název po objektu této práce), snažila jsem se osvětlit podstatu tohoto subžánru. S tím se pojí i poslední část třetí kapitoly, kterou jsem zařadila, abych poukázala na vliv spisovatele na umělce (současníky i

následovníky). Věnovala jsem se nejenom vlivu v literární sféře, ale také hrám, deskovým i počítačovým, pro něž byla předlohou Lovecraftova díla a hudbě, především té rockové a metalové, tam byl Lovecraftův přínos opravdu obrovský.

Vzhledem k tomu, že jsem se při psaní bakalářské práci ve většině případů setkávala pouze se slepým vychvalováním tvorby Howarda Phillipse Lovecrafta, zkusila jsem práci ladit poněkud více kriticky. Věřím, že se mi podařilo naplnit cíle vytyčené pro tuto práci, a že jsem dokázala, že dílo velkého spisovatele z Rhode Islandu by nemělo být zatracováno a v českých poměrech více zmiňováno, ačkoliv už zcela nenaplnňuje laťku nastavenou tím, čemu se dnes říká horor. Na závěr by bylo vhodné dodat, že jsem se po prostudování povídek H. P. Lovecrafta rozhodla přiklonit k názoru J. Škvoreckého, který v doslovu knihy *Šepot v temnotách* zmiňuje, že aby byl Lovecraft pochopen, musí se umět číst. Z toho vyplývá, že není vhodný pro každého, ale jistě si i mezi českými čtenáři najde své zastánce.

POUŽITÁ LITERATURA

Literatura

ADAMOVIČ, Ivan. *Slovník české literární fantastiky a science fiction*. Praha: R3, 1995. 350 s. ISBN 80-85364-57-3.

CARROLL, Noël. *The Philosophy of Horror or Paradoxes of the Heart*. London: Routledge, 1990. 272 s. ISBN 0-415-90216-9.

COOKE, Jon B. (ed.). *H. P. Lovecraft Centennial Guidebook. A Handbook on the weekend of events celebrating the 100th birthday*. Providence: Montilla Publications, 1990. ISBN Neuvedeno.

Cthulhu 2000: příběhy z končin nezemského děsu inspiroval H.P. Lovecraft. Frenštát pod Radhoštěm: Polaris, 2001. 412 s. ISBN 80-85911-80-9.

HRABÁK, Josef. *Čtení o románu*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981. 328 s. ISBN 14-618-81.

HRABÁK, Josef. *Od laciného optimismu k hororu: k historii a patologii dvou odvětví literárního braku*. 1. vyd. Praha: Melantrich, 1989. ISBN 80-7023-029-0.

HRABÁK, Josef. *Řeč písemnictví: Umění vnímat umění*. 1. vyd. Praha: Horizont, 1986. ISBN 40-068-86.

JOSHI, S. *A dreamer and a visionary: H. P. Lovecraft in his time*. Liverpool: Liverpool University Press, 2001. 248 s. ISBN 0853239363.

JOSHI, S. T. a David E. SCHULTZ. *An H.P. Lovecraft Encyclopedia*. USA: Greenwood Publishing Group, 2001. 364 s. ISBN 0313315787.

JOSHI, S. T. *A Subtler Magick: The Writings and Philosophy of H. P. Lovecraft*. 3.vyd. Wildside Press, 1996. 316 s. ISBN 1880448610.

KING, Stephen. *Všechno je definitivní*. 3 vyd. Praha: Beta, 2015. 472 s. ISBN 978-80-7306-701-4.

- KOŁODYŃSKI, Andrzej. *Schůzky s upírem*. Překlad Blažena URGOŠÍKOVÁ. Praha: Český filmový ústav, 1990. 172 s. ISBN 80-7004-054-8.
- LOVECRAFT, H. P. a Ivan ADAMOVIČ. *Šepot ve tmě a jiné hrůzostrašné příběhy*. Praha: Mladá fronta, 1992. 296 s. ISBN 80-204-0348-5.
- LOVECRAFT, H. P. et al. *Bezejmenné město a jiné povídky; Nadpřirozená hrůza v literatuře a jiné texty; [z anglických originálů přeložil Ivan Adamovič]*. 1. vyd. Praha: Aurora, 1998. 253 s. ISBN 80-85974-46-0.
- LOVECRAFT, H. P. *Hrobka: příběhy a vize z let 1917-1920.*. Praha: Plus, 2010. Sebrané spisy, sv. 1. 224 s. ISBN 978-80-259-0051-2.
- LOVECRAFT, H. P. *Měsíční močál: příběhy a sny z let 1921-1925*. Praha: Plus, 2011. 348 s. ISBN 978-80-259-0093-2.
- LOVECRAFT, H. P. *Stín z času: příběhy a střípky z let 1931-1935*. Praha: Plus, 2013. 470 s. ISBN 978-80-259-0130-4.
- LOVECRAFT, H. *V horách šílenství: mýtus Cthulhu*. 1. vyd. Praha: Aurora, 2002. 344 s. ISBN 80-7299-056-X.
- LOVECRAFT, Howard Phillips, JOSHI, Sunand Tryambak a David E. SHULTZ (eds.). *An Epicure in the Terrible: A Centennial Anthology of Essays in Honor of H. P. Lovecraft*. USA: Fairleigh Dickinson Univ Press, 1991. 382 s. ISBN 083863415X.
- LOVECRAFT, Howard Phillips. *Spisy 3/1. Volání Cthulhu*. 1. vyd. Praha: Plus, 2011. 352 s. ISBN 978-80-259-0114-4
- LOVECRAFT, Howard Phillips. *The Conservative*. Londýn: Arktos, 2013. 216 s. ISBN 1907166300.
- LOVECRAFT, Howard Phillips. *The Supernatural Horror in Literature*. The Palingenesis Project (Wermod and Wermod Publishing Group), 2013. 210 s. ISBN 9780486201054.
- POE, Edgar Allan. *Vraždy v ulici Morgue a jiné povídky*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1964. Máj (Mladá fronta). 174 s. ISBN 23-091-64.

REAVES, Michael a John PELAN. *Stíny nad Baker Street: nové příběhy Sherlocka Holmese*. Brno: Jota, 2007. Příběhy (Jota). 430 s. ISBN 978-80-7217-545-1.

RICE, Anne. *Interview s upírem*. Praha: Československý spisovatel, 2012. 392 s. ISBN 978-80-7459-074-0.

SCHWEITZER, Darrell. *Discovering H.P. Lovecraft*. USA: Wildside Press LLC, 2001. 172 s. ISBN 1434449122.

STRINATI, Dominic. *An introduction to studying popular culture*. London: Routledge, 2000. 288 s. ISBN 0-415-15767-6.

ŠIDÁK, Pavel. *Literární žánry*. Praha: Literární akademie (Soukromá vysoká škola Josefa Škvoreckého), s. r. o., 2013. 204 s. ISBN 978-80-86877-64-8.

Velký slovník cizích slov. Ludgeřovice: Pali, 2008. 807 s. ISBN 978-80-903875-3-9.

WEE, Valerie. *Japanese horror films and their American remakes: Routledge Advances in Film Studies*. Routledge, 2013. 272 s. ISBN 9781134109692.

ZÁBRANA, Jan. *Lupiči mrtvol: (světové horror)*. Praha: Orbis, 1970. 248 s. ISBN 11-004-70.

Elektronické zdroje

Dědicové gotického románu. *Půlnoční expres: Listy pro odvrácenou tvář umění* [online].

Půlnoční, 2013, (4) [cit. 2016-08-18]. Dostupné z:

http://media.wix.com/ugd//609552_b81c81d7e9d217de09e79f4424947618.pdf

H.P. Lovecraft | Zajímavosti | ČSFD.cz. *Česko-Slovenská filmová databáze* | ČSFD.cz

[online]. POMO Media Group s.r.o., 2016 [cit. 2016-08-24]. Dostupné z:

<http://www.csfd.cz/tvurce/85346-h-p-lovecraft/zajimavosti/>

H.P. Lovecraft: Fear Of The Unknown [2008] - YouTube. YouTube [online]. 2008 [cit. 2016-

04-13]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=17tj18qpJf0&nohtml5=False>

LOUCKS, Donovan K. H.P. Lovecraft's Favorite Authors. *The H.P. Lovecraft Archive*

[online]. 2016 [cit. 2016-08-16]. Dostupné z:

<http://www.hplovecraft.com/life/interest/authors.aspx#poe>

LOUCKS, Donovan K. Lovecraft's Fiction – Alphabetical Order. *The H.P. Lovecraft Archive*

[online]. 2016, 2016-08-02 [cit. 2016-08-03]. Dostupné z:

<http://www.hplovecraft.com/writings/fiction/>

LOUCKS, Donovan K. Lovecraft's Poetry. *Lovecraft's Scientific Articles* [online]. 2016,

2016-08-02 [cit. 2016-08-03]. Dostupné z: <http://www.hplovecraft.com/writings/science/>

LOUCKS, Donovan K. *Lovecraft's Poetry*. The H.P. Lovecraft Archive [online]. 2016, 2016-

08-02 [cit. 2016-08-03]. Dostupné z: <http://www.hplovecraft.com/writings/poetry/>

LOUCKS, Donovan K. Lovecraft's Poetry. *The H.P. Lovecraft Archive* [online]. 2016, 2016-

08-02 [cit. 2016-08-03]. Dostupné z: <http://www.hplovecraft.com/writings/poetry/>

LOUCKS, Donovan K. Quotes Regarding the Necronomicon from Lovecraft's Letters. *The*

H.P. Lovecraft Archive [online]. 2016, 2016-08-02 [cit. 2016-08-03]. Dostupné z:

<http://www.hplovecraft.com/creation/necron/letters.aspx>

LOUCKS, Donovan K. The Cthulhu Mythos. *The H.P. Lovecraft Archive* [online]. 2016,

2016-08-02 [cit. 2016-08-03]. Dostupné z: <http://www.hplovecraft.com/popcult/mythos.aspx>

POE, Edgar Allan. *Jáma a kyvadlo* [online]. [cit. 2016-08-16]. Dostupné z: <http://www.sesity.net/elektronicka-knihovna/Jama-a-kyvadlo.pdf>

Share Book Recommendations With Your Friends, Join Book Clubs, Answer Trivia [online]. Goodreads Inc., 2016 [cit. 2016-07-31]. Dostupné z: <https://www.goodreads.com/>

Urban Dictionary: lovecraftian. *Urban Dictionary* [online]. 1999-2016 [cit. 2016-08-13]. Dostupné z: <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=lovecraftian>

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Marcela Rotterová
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	Jakubiček Daniel, Mgr. Ph.D.
Rok obhajoby:	2017

Název práce:	Spisovatel Howard Phillips Lovecraft (1890 - 1937)
Název práce v angličtině:	Howard Phillips Lovecraft (1890 - 1937)
Anotace práce:	Tato bakalářská práce se zabývá životem a dílem spisovatele H. P. Lovecrafta. Jejím cílem je podrobněji popsat vliv jeho díla na hororový žánr.
Klíčová slova:	Howard Phillips Lovecraft, spisovatel, horor, Stephen King, E. A. Poe, Mýtus Cthulhu
Anotace práce v angličtině:	This Bachelor's thesis deals with the life and writings of H. P. Lovecraft. The main object is to describe the effect of his work in the horror genre.
Rozsah práce:	50 stran
Přílohy vázané v práci:	
Klíčová slova v angličtině:	Howard Phillips Lovecraft, writer, horror, Stephen King, E. A. Poe, Cthulhu Mythos
Jazyk práce:	Čeština